Ազգ
Azg
armenian daily
22 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 114 (1859)

Ադրբեջանը հույսեր է կապում Քլինթոնի հայտարարության հետ

ԲԱՔՈՒ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «ԱՄՆ կառավարությունը նույնոփսի խաղաղականություն կվարի հարավկովկասյանին համանման հակամարտությունների նկատմամբ երկրագնդի ցանկացած այլ կետում», հայտարարել է ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը, որի ելույթը ցուցադրվել է ռուսաստանյան ՆՏՎ հեռուստակայանով:

Անդրադառնալով Քլինթոնի այս հայտարարությանը ադրբեջանական «Ազերտրես» գործակալությունը նշում է, որ ակնհայտ է, որ ամերիկյան կառավարությունը Բալկանյան ճգնաժամի կարգավորմանը հասնելուց հետո մտադիր է իր ուշադրությունը տեղափոխել այլ աշխարհամասերում առկա հակամարտությունների լուծմանը: Գործակալությունը հիշեցնում է, որ ՆԱՏՕ-ի հիմնադրման հոբելյանական հանդիսությունների ժամանակ Քլինթոնը հավաստիացրել է ադրբեջանական ղեկավարությանը, որ մինչեւ իր նախագահական ժամկետը լրանալը ինքը ամեն ջանք կգործադրի Ղարաբաղյան խնդիրը կարգավորելու ուղղությամբ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Որքան բարձր է լամպի լույսը, այնքան մեծ է ստվերը»

Վազգեն Սարգսյանի կառավարության քառերգ-խճանկարը

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Այս պահի համար, ըստ իս, աշխատում եմ այն մարդկանց հետ, որոնք ունակ են, կարող են, իսկ խոսակցություններ կան բոլորի մասին, իմ մասին եւս», այսպես վերջակետ դրեց վարչապետ Վազգեն Սարգսյանն իր կառավարության որոշ անդամների վերաբերյալ բերահավաս բոլոր պնդումներին եւ այն մտայնությանը, թե սա ժամանակավոր-կամիկաձե (իմա՝ գիտակցված ինքնասպան) նախարարաց խորհուրդ է: Ամ նիստից հետո «Ազգը» դիմեց Վազգեն Սարգսյանին՝ առաջարկելով պատասխանել ներկա եւ առաջա բյուջեների հետ կապված կարեւորագույն մի հարցի՝ ինչպե՞ս է կառավարությունը պատրաստվում ապահովել 99 թ. բյուջեի եկամտային մասի կատարումը՝ բացառելով սեկվեստրը. «Կարծում եմ, սեկվեստրի անհրաժեշտություն չի լինի, եւ այդ գործով կզբաղվի ոչ միայն պետական եկամուտների նախարարությունը: Առաջին խնդիրը, որ ես դրել եմ, հարկային եւ վարկային քաղաքականության, խճանկարի ստեղծումն է: Հանրապետությունը ստացել է բազում վարկեր, որոնց ՕԳԳ-ն ինձ դեռ հայտնի չէ: Հարկային եւ վարկային խճանկարը կստանանք եւ հետո կորոշենք, թե ինչպես ենք բոլոր հնարավոր աղբյուրներից, բոլոր հնարավոր խողովակներով մեր հարկային հարցերը կարգավորում, այսինքն միայն եկամուտների նախարարության խնդիրը չէ, այստեղ եւ գյուղնախարարության, եւ բնապահպանության, եւ մյուսների խնդիրն է», ասաց վարչապետը:

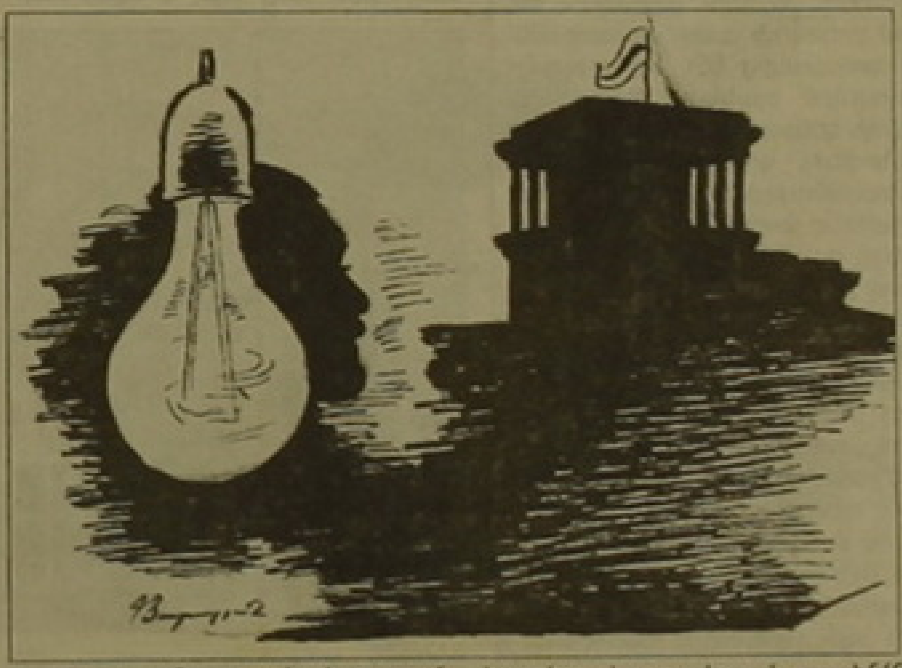

Տես ▸ էջ 3

ԱՄՆ

Հակառակ ուժգին ճնշումներին 907 հոդվածը մնում է ուժի մեջ

Հայաստանին հատկացվում է 90 մլն դոլար

Վաշինգտոնից անմիջական հրապարակման համար Ամերիկայի Հայ դատի կոմիտեից ստացված ֆաքսը տեղեկացնում է, որ հունիսի 17-ին Սենատի արտասահմանյան հատկացումների ենթահանձնախմբի հրավիրած քննարկման ընթացքում, հակառակ Կասպիական նավթի կողմնակիցների ուժգին քարոզչությանը եւ ընդդիմությանը, հաջողություն է տրվել պահպանելու «Անկախության աջակցության ակտի» 907 հոդվածը եւ 2000 թ. ֆինանսական տարում Հայաստանին հատկացնել 90 մլն դոլարի օժանդակություն: Նշելով այս մասին, ենթահանձնաժողովը կոչ է արել կառավարությանը՝ շարունակելու տնտեսական բարեփոխումների ծրագիրը: Նորանկախ պետություններին հատկացվող ընդհանուր գումարը նշվել է 780 միլիոն դոլար:

Միչ Մկքոնելի ղեկավարությամբ, վերահաստատելով 907 հոդվածի անհրաժեշտությունը, հանձնախումբը լրացումներ է կատարել այնտեղ եւ նախագիծը ներկայացրել հաջորդ փուլ՝ հատկացումների կոմիտեի քննարկմանը:

«Մենք մեծապես գնահատում ենք սենատոր Մկքոնելի ղեկավարած հանձնախմբի աշխատանքը, նշել է Հայ դատի կոմիտեի գործադիր տնօրեն Արամ Համբարյանը: Մենք համամիտ ենք քննարկման մասնակիցների հետ այն հարցում, որ Ամերիկայի հարկատուները սիրված չեն վարկավորելու Ադրբեջանի կառավարությանը, որն իր հարեւանին շրջափակման մեջ է պահում, խախտում է մարդու իրավունքների նորմերը, հանդուրժում երկրում համատարած կաշառակերությունը եւ մերժում է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը բանակցությունների միջոցով լուծելու միջազգային հանրության ջանքերը»:

Հիշեցնենք, որ մայիսի 20-ին նույն հանձնախմբի առաջ ելույթ ունենալով, պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը դարձյալ պահանջել էր չեղյալ համարել 907 հոդվածը՝ պատճառաբանելով, որ դրա առկայությունը խոչընդոտում է Ամերիկայի ազգային շահերին Ադրբեջանում եւ Կովկասում: Պատասխանելով դրան, հանրապետական կոնգրեսական Փալոնը նշել է, որ «հակառակ վերապահումներին, համենայն դեպս, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի կառավարություններն ընդունել են ԵԱՀԿ-ի «ընդհանուր պետության» գաղափարը՝ դրսեւորելով բարի կամեցողություն եւ բանակցություններն առաջ տանելու լուրջ մտադրություն: Մինչդեռ ադրբեջանական կողմը կտրուկ «ոչ» է ասել»: Նա հույս է հայտնել, որ պետքարտուղարը մասնավորապես եւ պետքարտուղարությունն ընդհանրապես կվերանայեն 907 հոդվածը չեղյալ համարելու իրենց ծրագիրը, եւ Կոնգրեսը, ինչպես նախկինում, այս անգամ էլ կմերժի այդ քայլին դիմելը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Նախագահը մեկնեց Լյուքսեմբուրգ

Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակությունը՝ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ երեկ մեկնեց Լյուքսեմբուրգ, մասնակցելու Կովկաս եւ Եվրամիություն համագործակցության ու գործընկերություն պայմանագրի ուժի մեջ մտնելու արարողությանը: Պատվիրակության կազմում են արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, Բելգիայի Թագավորությունում եւ Լյուքսեմբուրգի Մեծ Դքսությունում ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վիգեն Չիթեչյանը, պաշտոնատար այլ անձինք: Այցի շրջանակներում նախատեսվում են նաեւ երկկողմ հանդիպումներ: Լյուքսեմբուրգ մեկնելուց առաջ Ռոբերտ Քոչարյանն այցելեց Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսին՝ վեհափառ հայրապետի օրհնությունը ստանալու եւ Նորին Սրբության առողջական վիճակի մասին տեղեկանալու նպատակով: Ինչպես հաղորդում է Մայր աթոռի մամլո դիվանը, կաթողիկոսը մնում է առողջական ծանր վիճակում: Նորին Սրբությունը գտնվում է բժիշկների հսկողության ներքո եւ ստանում է բժշկական անհրաժեշտ խնամք:

Ներդաշնակություն ըստ Շիրակի

Ինչպես հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակն ուղերձ է հղել Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, որում ներկայացրել է Կոսովոյի ճգնաժամի դրդապատճառների եւ կարգավորման վերաբերյալ Ֆրանսիայի դիրքորոշումը: Նա մասնավորապես նշել է. «Ես կամենում եմ ստեղծել բազմաբեւեռ աշխարհի ձեւավորումը եւ համոզված եմ, որ ավելի ուժեղ Եվրոպան կդառնա հավասարակշռության, խաղաղության եւ համագործակցության վճռորոշ գրավականը: Ներդաշնակ լինելու համար բազմաբեւեռ այդ աշխարհը պետք է խտորեն հարգի միջազգային իրավունքը»:

Բժիշկները Ալիեւին խորհուրդ են տվել ձեռնպահ մնալ լարված աշխատանքից

ԲԱՔՈՒ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թյուրքալեզու պետությունների ղեկավարների հունիսի 13-16-ին նշանակված գագաթաժողովի եւ «Դեդե Գորգուդ» ադրբեջանական դյուցազնապատումի 1300-ամյակի տոնակատարության ժամկետի հետաձգումը տեղի դիտորդները ուղղակի կապում են Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի առողջական վիճակի հետ: Տեղական մամուլը լի է նախագահ Ալիեւի առողջության վատթարացման մասին զանազան վարկածներով: Նույնիսկ պնդում են, թե ինքնազգացողության վատթարացման կապակցությամբ նախագահը պատրաստ է վերադառնալ Քլիվլենդի կլինիկա՝ բուժումը շարունակելու: «Հեյդար Ալիեւի առողջական վիճակը նորմալ է, եւ չի նախատեսվում նրա վերադարձը ԱՄՆ», ասվում է նախագահի աշխատակազմի պաշտոնական հաղորդագրության մեջ: Ինչպես Փրայմ նյուսի թղթակցին հայտնի է դարձել այլ աղբյուրներից, նախագահի բուժման վերականգնողական շրջանն ապահովում են մի խումբ թուրք բժիշկներ, որոնք նրան ուղեկցել էին ԱՄՆ-ից հայրենիք վերադառնալիս:

Քլինթոնն ու Ելցինը համաձայնել են մոռանալ Կոսովոյի հարցում առաջացած տարաձայնությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Հունիսի 20-ին Քյոլնում կայացած հանդիպման ժամանակ Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի նախագահները համաձայնել են մոռանալ Կոսովոյի պատերազմի հետեւանքով երկու երկրների միջեւ առաջացած որոշակի տարաձայնությունները եւ իրենց ուշադրությունը բեւեռել այլ խնդիրների, այդ թվում՝ զենքերի վերահսկողությանը ու Ռուսաստանի քայքայված տնտեսության վրա: ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Ս. Բերգերն այս հանդիպումը համարել է Քլինթոնի ու Ելցինի միջեւ մինչեւ այժմ կայացած լավագույն հանդիպումներից մեկը: Քլինթոնը խոսել է ծանր կացության մեջ գտնվող Ռուսաստանի տնտեսությանը օգնելու Արեւմուտքի պատրաստակամության մասին, բայց հայտնել է, թե նախ նա ՄԱՀ-ից օգնություն ստանալը, Մոսկվան պետք է բարեփոխումների հարցում համաձայնի ՄԱՀ-ի հետ:

ՍԵՎԾՈՎՅԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կդառնա՞ BSTDB-ն հզոր ֆինանսական ներդրումային կառույց

Սալոնիկում բացվեց Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ
Սալոնիկ

Երեկ Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում մեծ շուքով ու հանդիսավորությամբ տեղի ունեցավ Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկի շնորհանդեսը (Black Sea Trade Ր Development Bank-BSTDB): Վերջինս պետք է դառնա ՍԾՏՀ անդամ երկրների տնտեսական զարգացման եւ ինտեգրացման շարժիչ ուժը: Հունաստանի գեղատեսիլ ծովափնյա քաղաքներից մեկը Սալոնիկն էլ հենց թերեւս բանկի կայացման ու զարգացման դեպքում կդառնա ՍԾՏՀ «մայրաքաղաքը», ինչը լիովին համապատասխանում է համագործակցության ակտիվ նախաձեռնող անդամ երկիր Հունաստանի քաղաքական շահերին:

Արդեն 7 տարի գործող Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության երկրների համար այս բանկի բացումը կարող է դառնալ շրջադարձային, եթե նկատի ունենանք, որ որեւէ տարածաշրջանային կառույց չի կարող նորմալ աշխատել եւ կայանալ, քանի դեռ չունի համապատասխան կառույցներ: Այդ առումով, թերեւս, համագործակցության 11 անդամ երկրներին (Ալբանիա, Վրաստան, Ադրբեջան, Ռուսաստան, Ուկրաինա, Մոլդովա, Ռումինիա, Բուլղարիա, Հունաստան, Հայաստան եւ Թուրքիա) միավորող այս բանկը առաջին «ծիծեռնակն» է, միջազգային-ֆինանսական-ներդրումային վարկասու կազմակերպություն նման կազմակերպություններին բնորոշ «դասական մանդատով», մի խոսքով՝ Համաշխարհային բանկի, Եվրաբանկի կամ Ասիական երկրների զարգացման միջազգային բանկի նմանատիպը:

Տես ▸ էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՄՈՒԼ

«Հացի չափ անհրաժեշտ լինել ընթերցողին»

Ակնկալում է «Նորաթերթի» խմբագրակազմը

Հուլիսի 23-ից հայաստանյան թերթերի ընտրություններից հետո խունացած ներկապնակը կհամալրվի «Նորաթերթով», որը, խախտելով նախընտրական արշավներից մեկում փայլատակելու եւ ընտրություններից հետո «մարելու» նորօրյա ավանդույթը, իր նորամուտն սկսում է խորհրդարանական ընտրություններից հետո թեժացող ամառը, երբ այլ թերթեր մտադիր են կոլեկտիվ հանգստի ուղարկել ընտրությունների բոհուբոխից հոգնած իրենց աշխատակիցներին: «Նորմայից» այս յուրատեսակ շեղումը մեկնաբանում է «Նորաթերթի» գլխավոր խմբագիր Մհեր Դավոյանը:

– Թերթը կարող էր մեկնարկել դեռեւս ընտրություններից մի քանի օր առաջ, բայց որոշեցինք սպասել ընտրությունների ավարտին՝ ընդգծելու համար, որ այն ժամանակ, երբ փակվում են գործիք-թերթերը, նույնիսկ ամռան ամենաանհարմար պահին, կարելի է նոր թերթ բացել, օգտակար գործ սկսել:

– Ինչո՞ւ «Նորաթերթ», ի՞նչն է նոր լինելու ձեր թերթում՝ ձե՞ւը, ասելի՞քը...

– «Նորաթերթ», որովհետեւ փորձելու ենք նոր, մեր պատկերացումներով, իդեալական թերթ ստեղծել՝ նոր սկզբունքներով: Թերթում հիմնականում փորձառու լրագրողներ են ընդգրկված, երիտասարդ լրագրողներ էլ ունենք, եւ բոլորի մեջ կա այդ ցանկությունը. փորձառու լրագրողներն անգամ ուզում են մի տեսակ փոխել իրենց «ձեռագիրը»:

Առաջին հերթին կարեւորելու ենք լրատվությունը: Այդ առումով, ըստ իս, բոլոր ժամանակներում իր դերին լավագույնս համապատասխանել է «Ազգը», որովհետեւ առավելագույն չափով լրատվություն է մատուցել՝ առանց մեկնաբանությունների: Յուրաքանչյուր քաղաքացի, նույնիսկ ըստ ՀՀ Սահմանադրության, անաչառ լրատվություն ստանալու իրավունք ունի, եւ մեր խնդիրն է ապահովել այդ լրատվությունը (որպես մրցակից, օպերատիվության եւ ծավալի առումով, տեսնում ենք հեռուստատեսությունը):

Հաջորդ խնդիրը կառուցողական քննադատությունն է, որ հայաստանյան մամուլում այսօր կարելի է նորություն համարել, չնայած դա իրականում մոռացված հինն է, բոլորիս կարոտյալ երազանքը՝ նոր լրագրողական լեզու, նոր ոճ (թեթեւ, մատչելի, հետաքրքիր) սկսած վերլուծական հոդվածներից մինչեւ ժամանցային նյութեր: «Նորաթերթը» նոր է նաեւ իր հիմնադրման նպատակներով. առայժմ, կարծում եմ, միակը, որը հիմնադրվել է առանց հստակ քաղաքական պատվերի: Թերթի հիմնադիրը՝ «21-րդ դար» տնտեսական ասոցիացիայի նախագահ Արկադի Վարդանյանը, որ հետամուտ է սեփականաշնորհված, չգործող արտադրական միավորների վերագործարկման ծրագրերի, խնդիր է դրել ստեղծել թերթ, որն ընթերցողի հետ «խոսում» է բարոյականության եւ համամարդկային արժեքների չափանիշով: Նա «տարօրինակորեն» համարում է, որ քաղաքականությունը պարտավոր է եւ կարող է բարոյական լինել, համոզված է, որ ապաբարոյական քաղաքականությունը կործանիչ է եւ դատապարտված է կործանման: Այդ արժեքներն իբրեւ չափանիշ թելադրել քաղաքական գործիչներին, հասարակությանը, առաջին հերթին՝ ինքներս մեզ, իշխանություն-հասարակություն հարաբերություններում պաշտպանել հասարակության շահը (որովհետեւ իշխանությունը բոլոր ժամանակներում եւ բոլոր հասարակություններում միշտ էլ առավել կուշտ է եւ ամուր), սա է, ահա, մեր խնդիրը, ոչ թե գովաբանել մեկին, հասցնել խորհրդարան կամ որեւէ այլ հանգրվանի:

– «Նորաթերթն» անկախ-ընդդիմադի՞ր, թե՞ անկախ-իշխանամե՞տ կլինի:

– Այդպիսի խնդիր չենք դրել. մենք «մեր» ենք, միտված ենք կառուցելու մեր երկիրը. իշխանամետ լինել կարող ենք, եթե իշխանությունը կառուցելու ցանկություն ունի:

– Գուցե պետականամե՞տ...

– Ավելի շուտ ժողովրդամետ: Մեզանում պետական շահ եւ ժողովրդի, ազգային շահ հասկացողությունները հաճախ շփոթվում են: Մենք ժողովրդի շահը պաշտպանելու կողմնակից ենք. պետությունը ժողովրդին պահելու միջոց, ժողովրդի կենսագործունեությունն ապահովելու գործիք է ընդամենը: Պետականությունն Աստված չէ, այլ ընդամենը մաշիկ, որն անհրաժեշտ է սարը մագլցելու համար. մաշիկի շահը չի կարող գերազանցել ոտքի շահին, եւ սա պետք է հասկանան բոլորը՝ սկսած ամենաբարձր պաշտոնյայից մինչեւ ամենափոքր չինովնիկը: Մենք պատրաստ ենք իրենց օգնելու, պատրաստ ենք իրենց աչքը կամ բերանը լինելու: Բայց աչքի տեսածը պետք է ուղեղին հասնի, եւ բերանով ասվածին պետք է տեր կանգնեն: Այլապես, բնականաբար, ընդդիմադիր պետք է լինենք իրենց այս կամ այն առանձին պահելակերպին:

– Որքանո՞վ երկարակյաց կլինի «Նորաթերթը», ձեր կարծիքով:

– Մեր հիմնադրի հավաստմամբ եւ խմբագրակազմի տրամադրվածությամբ, թերթը պիտի լույս տեսնի, քանի դեռ մենք կանք: «Նորաթերթը» կտպագրվի ամեն օր, 16 էջով, հետագայում կաշխատենք ավելի մեծացնել ծավալը՝ ընթերցողին հետաքրքրող բոլոր ոլորտներն ընդգրկելու համար: Մենք մի հացի գին ենք ուզում ընթերցողից այս թերթի համար՝ 100 դրամ, եւ ուզում ենք հացի չափ անհրաժեշտ լինել նրան. գուցե, ոչ այնքան ցայտուն, ոչ այնքան սենսացիոն, բայց անհրաժեշտ հացի պես, որը սով է մարում: Ակնկալում ենք, որ ընթերցողն էլ մեզ վերաբերվի ինչպես հացին, ուշադիր լինի, չթողնի, որ չորանանք եւ ամեն օր չմոռանա գնել:

Ա.Ա.Թ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԴԱՏԱՐԱՆ

«Դրսում եղողների մասին ենք մտածում»

Մահվան մտքի հետ հաշտված ամբաստանյալները զերծ են մնում ղեկավարության անունը հայտնելուց

Վճռաբեկ դատարանի դահլիճում ընթացող Արմեն Տեր-Սահակյանի զինված ջոկատի դատավարության ընթացքում արդեն երրորդ ամբաստանյալն է հաստատում ջոկատի կողմից սպանություններ իրագործելու, ջոկատի անդամների զինված լինելու եւ ավազակային հարձակումներ գործելու մեղադրանքները: Ամբաստանյալ Իսրայել Սարգսյանը հունիսի 21-ի դատական նիստում հաստատելով այդ ամենը, իր մասնակցությունը բացառեց միայն ավազակային հարձակումներին, ասելով, թե այդ տարիներին ինքը եղել է նաեւ Ռուսաստանում եւ Գերմանիայում եւ դրամի կարիք չուներ:

Հաստատելով սպանություններ իրագործելու փաստը, ամբաստանյալը միաժամանակ շեշտեց, որ ջոկատի բոլոր անդամներն էլ խուսափում էին սպանություններ իրագործելու հանձնարարությունից, սակայն վախենում էին հեռանալ: Այն ենթադրությունը, որ սպանություններ կատարելու համար չէին իրենց հավաքել՝ ամբաստանյալի ասելով դժգոհություն էր ծնել: Սակայն՝ «ջոկատում ընդգրկվածներն իրար չէին ճանաչում եւ այդ առումով անվստահություն կար, բոլորս էլ իրար կասկածում էինք, բայց ազատ չէինք խոսում, դրա համար էլ մնում էինք»: Իսրայել Սարգսյանի ասելով, «Ինչի՞ համար են իրականացնում սպանությունները» հարցն իրենց մոտ էլ է ծնվել, որին Ա. Տեր-Սահակյանը պատասխանել է՝ «ախպերության ֆոնդի»: Ամբաստանյալը գերադասեց չմանրամասնել, թե ո՞ւմ նկատի ունի «ախպերություն» ասելով. «Էստեղ նստածներից շատերն իրենց աչքով մահը տեսել են ու հաշտվել այդ մտքի հետ, դրսում եղողների մասին են մտածում, ղեկավարության անունն չեն տալիս, նկատի ունենալով իրենց հարազատներին»:

Այս միտքն առավել ընդգծված էր ամբաստանյալ Ավագ Դավթյանի մոտ, որը դատարանում իրեն մեղավոր չի ճանաչել: Երեկ նա հայտնեց, որ Հովհաննես Սուքիասյանի սպանությունից հետո կտրել է ձախ թեւի երակը՝ դրանով խուսափելով հանձնարարություններ կատարելուց: Համբարձում Ղանդիլյանի սպանության նախօրեին կտրել էր աջ ձեռքը: Պատճառն այն էր, որ սպանություններ կատարելու ցանկություն չուներ, սակայն վախենում էր, որ իրեն կսպանեն, ուստի «որոշեցի ինձ-ինձ վերացնեմ»: Ամբաստանյալ Դավթյանը հայտնեց, որ այդ ժամանակ ջոկատի անդամներից Սուրեն Հարությունյանը նրանից պահանջել է վերադարձնել զենքն ու ՆԳՆ աշխատակցի վկայականը: Ա. Դավթյանը շեշտեց, որ այդ հանգամանքը դեռեւս չէր նշանակում, թե ջոկատից դուրս է եկել, պարզապես դա վառ արտահայտված անվստահության դրսեւորում էր:

Սպանվելու վտանգը կանխելու նպատակով կրկին Արմեն Տեր-Սահակյանի հետ կապերը վերականգնելու փորձ է արել՝ նրան առաջարկելով ամուսնության կնքահայրը լինել: Վերջինս համաձայնել է եւ վերադարձրել ՆԳՆ աշխատակցի վկայականը: «Ինչո՞ւ չէք հայտնել իրավապահ մարմիններին», դատապաշտպանի հարցին Ավագ Դավթյանը պատասխանեց՝ «Ո՞ւմ հայտնեի»: Ավագ Դավթյանը հերքեց նախագահողի բոլոր հարցերը սպանություններին ու ավազակային հարձակումներին մասնակցելու մասին. «Բա ինչո՞ւ եք այստեղ կանգնած», զարմանքով վրա բերեց նախագահողը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

15-րդ ընտրատարածքի խնդիրը կպարզվի մեկ շաբաթից

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈՒՆԻՍԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 21-ին ՀՀ Սահմանադրական դատարանը քննության առավ Երեւանի թիվ 15 ընտրատարածքում ընտրությունների վավերականության հարցը: Մինչ այդ, ինչպես հայտնի է, Երեւանի մարզային ընտրական հանձնաժողովը հունիսի 3-ին որոշում էր ընդունել այդ ընտրատարածքում ընտրությունների արդյունքը չեղյալ հայտարարելու մասին՝ հիմք ընդունելով այն, որ արձանագրված անճշտությունների քանակը ազդում է ընտրության վերջնական արդյունքի վրա: Ըստ տվյալների, ընտրատեղամասում ձայների քանակով առաջին տեղը գրաված թեկնածու Սամվել Ավետիսյանը ստացել էր 2134, երկրորդը՝ Վլադ Աբրահամյանը, 2014 ձայն, տարբերությունը կազմում է 120 ձայն, մինչդեռ անճշտությունների թիվը հասնում է 300-ի: Ի դեպ, այս ընտրատարածքում առաջադրված եւ ներկայումս համամասնական կարգով պատգամավոր ընտրված Սերգո Երիցյանը զբաղեցրել է երրորդ տեղը:

Թեկնածու Սամվել Ավետիսյանը դիմել է ՍԴ, մասնավորապես պնդելով, որ թիվ 0187 ընտրատեղամասում անճշտությունների քանակը անհարկի ավելացվել է, որ ԱԸՀ ներկայացված նույն ընտրատեղամասի արձանագրությունը ստորագրել են հանձնաժողովի անդամների կեսից պակասը, ընդ որում չի ստորագրել նաեւ

հանձնաժողովի նախագահը, եւ այդ ամենը, դիմողի կարծիքով, հնարավորություն չեն տալիս պարզել ընտրության իրական պատկերը:

ՍԴ-ում քննության ժամանակ պարզվեցին այս ընտրատարածքի հետ կապված այլ մանրամասներ նույնպես: Ըստ պատասխանող կողմի՝ ԱԸՀ նախագահի Վաղարշակ Մանուկյանի պատասխանի, անճշտությունների թիվը ստացվել է իրենց ներկայացված արձանագրությունների համեմատության միջոցով, սակայն Վ. Մանուկյանը չկարողացավ պատասխանել այն հարցերին, թե ինչու է ԱԸՀ-ն որոշում ընդունել հունիսի 3-ին, իսկ այդ նիստի արձանագրությունը թվագրված է հունիսի 4-ով, թե ինչու չեն ճշտվել ԱԸՀ բերված արձանագրությունների որոշ մանրամասներ, օրինակ՝ 0187 տեղամասային հանձնաժողովի պաշտոնական արձանագրության եւ դիմողի ունեցած տվյալների միջեւ կան տարբերություններ եւ այլն:

ՍԴ-ն, ինչպես ասաց նախագահ Գագիկ Հարությունյանը, դիմել է հանրապետության դատախազություն՝ թիվ 15 ընտրատարածքում տեղի ունեցածի վերաբերյալ քննություն սկսելու եւ բուն պատճառները հայտնաբերելու համար: Ուստի, ընտրատարածքում ընտրությունների վավերականության հարցի պարզաբանումը հետաձգվեց մեկ շաբաթով, որի ընթացքում դատախազությունը որոշակի նյութեր կտրամադրի ՍԴ-ին:

Ասենք նաեւ, որ ՍԴ-ի այս նիստին, ինչպես նկատեց Գագիկ Հարությունյանը, ներկա էին նաեւ ընտրությունների արդյունքները վիճարկելու հարցերով ՍԴ-ին դիմած մյուս թեկնածուների ներկայացուցիչները, ամենայն հավանականությամբ՝ «փորձի փոխանակման» նպատակով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՊԵՏԲՅՈՒՋԵ

«Հայաստանում ստվերային տնտեսությունը եւ մաքսանենգությունը ծաղկած վիճակում են»

Պետական եկամուտների նախարար Սմբատ Այվազյանի անկեղծ դիտարկումը

Պետական եկամուտների նորաստեղծ նախարարությունն այսօր Հայաստանի համար քաղաքական նշանակություն ունի, թեեւ անունից բխում է, որ այստեղ իրագործվելու են զուտ տնտեսական խնդիրներ՝ ապահովել պետբյուջեի եկամուտների հավաքումը: Նախարարությունը գլխավորող Սմբատ Այվազյանը մինչ նախարար դառնալը հարկային տեսչության պետն էր, «Ազգն» առաջարկեց նրան պարզաբանել նոր գերատեսչության կառուցվածքը եւ առաջնահերթ նպատակները: Կառուցվածքային առումով երկու ազդեցիկ ոլորտների՝ հարկային տեսչության եւ մաքսային վարչության միաձուլումը դեռեւս հստակ չէ: Վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը հանձնարարական է տվել, որպեսզի տասնօրյա ընթացքում Սմբատ Այվազյանն իր գործընկերների հետ ամբողջացնի նախարարության կառույցը: Կադրային հարցերի մասին խոսել դեռեւս ոչ ոք պատրաստ չէր, սակայն Սմբատ Այվազյանի արձանագրումներից ակնհայտ էր, որ մաքսային տեսչության աշխատանքից գոհ չեն: Մաքսային վարչության պետ Հուսիկ Գեւորգյանի պաշտոնավարումը հարցական է: «Հարկային տեսչությունը բյուջեի կիսամյակի ծրագիրը հստակ կատարելու է: Ինչ խնդիր դրվել է կառավարության կողմից բացարձակ արժեքով, գումարային արժեքով, մենք կատարել ենք հարկայինի գծով, իսկ մաքսային մասով թերակատարումներ կլինեն», ընդգծեց Սմբատ Այվազյանը: Նա հավաստիացրեց, որ 99 թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում հարկային գծով 36 մլրդ դրամ մուտքերի կատարումը կայացած փաստ է:

Նախարարը համաձայնեց վարչապետի այն պնդմանը, թե Հայաստանում բացակայում է պետական բյուջեի ոչ միայն կատարման, այլեւ իրատեսական ծրագրավորման ավանդույթը: Ներկա բյուջեի կատարողականը վտանգված է երեք գործոնով. 1. նախատեսված էր, որ արտահանման կրճատում չի լինի, եղավ. 2. Ռուսաստանի գործոնը Հայաստանի վրա չպետք է վճռորոշ լիներ, այնինչ Ռուսաստանի ճգնաժամը ամենաբացասական ազդեցությունն ունեցավ Հայաստանի վրա, դրա հետեւանքով ոչ միայն կրճատվեց արտահանումը, այլեւ կտրուկ պակասեցին ֆինանսական հոսքերը Հայաստան՝ տրանսֆերտները եւ 3. Լինսի հիմնադրամը՝ Քըրք Քըրքորյանի խոստացած 100 մլն դոլարը, որ պետք է այս տարվա հունվարից արդեն մեր ֆինանսատնտեսական շուկայում որոշակի եղանակ ստեղծեր, այսինքն այդ հիմնադրամից ֆինանսավորվեին արտադրական-արդյունաբերական ծրագրեր, այդպես էլ մուլտիպլիկատորի նախատեսված դերը չկատարեց. «Այսօրվա դրությամբ՝ կիսամյակն ավարտվում է, բայց դեռ ոչ մի լումա չենք ստացել հիմնադրամից: Այս երեք հզոր գործոնների առկայությունը պետք է ապահովեին, որպեսզի մենք կատարեինք տարվա բյուջեն: Բայց երեքն էլ բացակայում են, ու ինչի հասել ենք, կարող եմ ասել, հասել ենք ի հաշիվ ստվերային տնտեսության կրճատման», իրատեսորեն նշեց Սմբատ Այվազյանը՝ փաստելով, որ պետական եկամուտների բավարար մակարդակ ապահովելու համար անհրաժեշտ է տնտեսության աճ:

Տոտալ վերահսկողություն, հարկերի անուղղակի գնահատում

Սմբատ Այվազյանը հաստատեց, որ նախորդ կառավարության փորձերը հանրապետության հարկատուների հետ ջենթլմենական համաձայնության գալու հաջողությամբ չպսակվեցին, եւ ժամանակն է, որ հարկերի մասին օրենքի 22-րդ հոդվածը, որ նախատեսում է անուղղակի եղանակով հարկային պարտավորությունների գնահատում, գործի դրվի. «Վերահսկողական գործառույթները պետք է ուժեղացվեն, տոտալ վերահսկողություն է իրականացվելու եւ նախկին հարկային տեսչության, եւ մաքսային վարչության աշխատանքների վրա: Ստվերային տնտեսության եւ մաքսանենգության առումով մենք ամեն ինչ կանենք, որ դրանք կրճատվեն: Հայաստանում, իմ կարծիքով, ստվերային տնտեսությունը եւ մաքսանենգությունը ծաղկած, զարգացած վիճակում են, երկու տեղում էլ ռեզերվ կա: Ամեն ինչ անելու ենք, որ այդ ռեզերվները կարողանանք բերել բյուջե, կարողանանք ապահովել բյուջեի ծախսային մասը: Բայց առաջին հերթին տնտեսական աճ է պետք՝ ավելի շատ հարկեր հավաքելու համար», ասաց նա:

«Ազգի» այն հարցին, թե ճի՞շտ է արդյոք ծխախոտի եւ բենզինի հարկային դրույքաչափերի բարձրացման մտադրությունը, Սմբատ Այվազյանը պատասխանեց. «Պետք է ուսումնասիրել տարածաշրջանի մյուս պետություններում ծխախոտի գործող հարկային դրույքաչափերը: Եթե կոնկրետ Վրաստանում ավելի բարձր են, իսկ մեր նախնական տեղեկությամբ այդպես է, ապա Հայաստանում իրոք կարելի է գնալ բարձրացման: Այստեղ ծագում է մաքսանենգության խնդիր: Ժամանակին Հայաստանում մենք ծխախոտի հարկման ավելի բարձր դրույքաչափեր ունեինք, իջեցրինք, որովհետեւ չէինք կարողանում պայքարել մաքսանենգության դեմ: Ծխախոտի հարկային դրույքաչափը եթե բարձրացվի, ապա կբարձրացվի մինչեւ Վրաստանում գործող դրույքաչափին հավասարվելը: Այո՛, կունենանք կամ միասնական, կամ մի քիչ ավելի ցածր դրույքաչափ, որովհետեւ մեզ մոտ ծախսերն ավելի բարձր են»: Մեր այն հարցին, թե այս դեպքում անհրաժեշտ չէ՞ տարբերակում սահմանել Հայաստանում արտադրվող ծխախոտի եւ ներմուծվողի համար («Գրանդ տոբակո» ձեռնարկությունն աստիճանաբար ընդլայնում է իր արտադրական ծավալները, եւ Հայաստանում գյուղատնտեսությունը դարձյալ վերազարթոնքի փորձ է անում), Սմբատ Այվազյանը պատասխանեց իբրեւ համոզված ազատական. «Ընդհանրապես համաշխարհային մակարդակով եթե խոսում ենք շուկայական տնտեսության մասին, տարբերակում չպետք է լինի: Եթե իջեցնում ենք, ապա որակի եւ մրցունակության առումով կարող ենք տուժել: Կունենանք անորակ արտադրանք, որի պահանջն արտադրություն չունենալն է: Դրա համար ավելի լավ է մրցակցային հավասար դաշտ ապահովել արտասահմանյան եւ տեղական արտադրանքի համար, որպեսզի հետագայում չկորցնենք այդ արտադրությունը»: Սմբատ Այվազյանը հաստատեց, որ օգոստոսի 1-ից Հայաստան ներմուծվող ծխախոտի վրա հայերեն գրված կլինի այս ապրանքատեսակի վտանգավորության մասին զգուշացումը, եւ այլ տեղեկություններ, որը դրական ազդեցություն կունենա ոչ միայն ծխողների առողջության, այլեւ պետբյուջեի համար. «Ծխախոտի գների վրա դա չպետք է ազդի, իսկ մաքսանենգության դեմ պայքարի առումով մենք կշահենք, որովհետեւ այլ պետությունների համար արտադրված ծխախոտները չեն հայտնվի մեր շուկայում»:

Բենզինի պարագայում Սմբատ Այվազյանն առավել զգուշավոր էր. «Դա լուրջ խնդիր է, պետք է մտածել, տեսնել, թե միջազգային շուկայում ինչպիսին են գները: Առայժմ այս ուղղությամբ որեւէ քննարկում չի եղել կառավարությունում»:

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

BSTDB

Սալոնիկում բացվեց Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը

Սկիզբը՝ էջ 1

Որ այս բանկի ստեղծման կարեւորությունը մեծ է բոլոր անդամ երկրների համար, երեւում էր Սալոնիկի հինգաստղանի հայտնի հյուրանոցներից մեկում՝ «Հայաթ Ռեջենսի»-ում, բոլոր անդամ երկրների ներկայացվածությունից: Բանկի բացումը ողջունեցին Հունաստանի ազգային էկոնոմիկայի նախարարն ու ԱԳ փոխնախարարը: Հայաստանի պատվիրակությունը ղեկավարում էր ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի տեղակալ Էդվարդ Մուրադյանը:

Ինչպես արդեն տեղեկացրել էր «Ազգը», ի սկզբանե որոշվել էր, որ բանկի նախագահը պետք է լինի Թուրքիայի ներկայացուցիչը, տվյալ դեպքում Էրսին Վոլկանը (նա, ի դեպ, եղել է Թանսու Չիլլերի խորհրդականը), որն էլ իր ելույթում մի քանի անգամ կրկնեց Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկի հիմնական նպատակը՝ պետք է լինի տարածաշրջանում տնտեսական (հետեւաբար, նաեւ քաղաքական) կայունությանը, անդամ երկրների տնտեսական ինտեգրացիային նպաստելը: Եվ քանի որ պարզ են Ռուսաստանի եւ տարածաշրջանի երկրներում տնտեսական ճգնաժամի եւ բալկանյան պատերազմի հետքերը, ապա վերոհիշյալ բանկի ստեղծումն ավելի է կարեւորվում: Միով բանիվ՝ այս բանկի հետ բոլոր երկրները մեծ հույսեր են կապում: Հենց այս հույսերն ու ակնկալիքներն էին արտահայտում անդամ երկրների պետական պատվիրակությունների ղեկավարների ելույթները: Մասնավորապես ՌԴ դաշնային բանկի նախագահ Վիկտոր Գերաշչենկոն բոլոր ակնկալիքների հետ մեկտեղ նշեց, որ Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը չպետք է կրկնի մյուս միջազգային ֆինանսական «մոնսթեր» կազմակերպությունների (իմա՝ Համաշխարհային բանկի) սխալները:

Հետեւաբար շատ կարեւոր է, թե ինչպե՞ս կհամալրի իր հիմնադիր 1,7 մլրդ կապիտալը բանկը, ի՞նչ աղբյուրներից եւ ինչպե՞ս կտնօրինի: Տեղեկացվեց, որ արդեն իսկ կան պատրաստի տարածաշրջանային ծրագրեր, որոնք սպասում են ֆինանսավորման: ԱՊՀ անդամ մյուս երկրների պատվիրակությունների ղեկավարների շարքում իր սահուն անգլերենով առանձնացող ելույթում Է. Մուրադյանը մասնավորապես նշեց, որ Հայաստանի համար Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը կարեւոր է երեք առումով՝ կոչված է նպաստելու տարածաշրջանի տնտեսական զարգացմանը, կայունացմանը, ինտեգրացմանը, ինչպես նաեւ անդամ երկրներում բանկի ներդրումային քաղաքականության միջոցով մասնավոր օտարերկրյա ներդրողներին վստահություն ներշնչել այդ երկրների տնտեսության ու ներդրումային մթնոլորտի նկատմամբ:

Եզրակացությունը հետեւյալն էր. Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության երկրների համար Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը պետք է դառնա երաշխիք առավել կայուն ու զարգացած տնտեսությամբ մուտք գործելու երրորդ հազարամյակ: Մի խոսքով առայժմ միայն հույսեր, ակնկալիքներ ու ոգեւորություն, իսկ թե կդառնա՞ բանկը եւս մի հզոր ֆինանսական ներդրումային կառույց, ցույց կտան ժամանակն ու հանգամանքները:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Հայաստանը կոչ է անում ԵԱՀԿ խումբ տեղակայել շփման գծի երկայնքով

ՀՀ ԱԳՆ խոսնակ Արա Պապյանի հայտարարությունը

Մենք ամենայն ուշադրությամբ հետեւում ենք վերջին օրերին զինադադարի խախտման կապակցությամբ Ադրբեջանի կողմից արված հայտարարություններին: Դատելով այդ հայտարարություններում առկա մեկնաբանություններից, կարելի է եզրակացնել, որ Ադրբեջանն ինքն է միտումնավոր սրել իրավիճակը:

Սակայն, անկախ նշյալ հայտարարություններից, մեր ունեցած տվյալներն աներկբա վկայում են, որ Ադրբեջանը նպատակային է խախտել զինադադարը՝ այն շահարկելու եւ քաղաքական նորանոր հարցեր առաջադրելու դիտավորությամբ:

Կանխելու համար ապագայում սադրիչ միջադեպերի կրկնումն ու դրանց շահարկումը քաղաքական եւ այլ նպատակներով, Հայաստանի Հանրապետությունը կրկին, ինչպես բազմիցս նախկինում, կոչ է անում Ղարաբաղ-Ադրբեջան շփման գծում տեղակայել ԵԱՀԿ դիտորդական մշտական առաքելություն:

Մինչ այդ, կոչ ենք անում Ադրբեջանին դրսեւորել զսպվածություն եւ զերծ մնալ սադրիչ գործողություններից, որոնք լրացուցիչ խոչընդոտներ են ստեղծում բանակցային գործընթացում եւ բարդացնում են իրավիճակը տարածաշրջանում:

19 հունիսի, 1999 թ.

Խաղաղության համար անհրաժեշտ է համապատասխան դաշտ

«Չի կարելի պատժելու կամ մեկ այլ անվան տակ ՄԱԿ-ի եւ նրա Անվտանգության խորհրդի իրավասություններից դուրս որոշակի գործողություններ ծավալել», Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում կարդացած դասախոսությունից հետո պատասխանելով ներկաներից մեկի՝ Բոսնիայի հիմնախնդրին առնչվող հարցին, ասաց ՀՀ-ում Իրանի ժամանակավոր հավատարմատար Մոհամադ Ֆարհադ Քոլեյնին: Ըստ նրա, կողմերի միջեւ կայացած վերջին համաձայնությունների մեջ ուշադրության է՛ արժանի միջազգային ուժերին վերաբերող դրույթը:

Ինչ վերաբերում է Կոսովոյի եւ Ղարաբաղյան հիմնախնդիրների ընդհանրություններին, ապա, ժամանակավոր հավատարմատարի կարծիքով, կովկասյան տարածաշրջանում հարցերը մի քիչ այլ բնույթի են, եւ չպետք է դրանք նույնացնելու միջոցով որոշակի «այլ քաղաքականություն» առաջ տանել: Ըստ պարոն Քոլեյնիի, բանակցությունների այն գործընթացը եւ ջանքերը, որոնք գործադրվել են Կովկասում հիմնահարցերի կարգավորման համար, ելքերի առումով տարբեր են Կոսովոյի խնդրից: Նա հույս հայտնեց, որ ի տարբերություն Բալկանների գործընթացի, Կովկասում խաղաղությունը նպատակաուղղված կլինի համագործակցության ու փոխըմբռնման հաստատմանը:

Ժամանակավոր հավատարմատարը չբացառեց ղարաբաղյան հիմնահարցի հանգուցալուծման միջնորդական գործընթացում Իրանի հետագա մասնակցությունը: Ըստ նրա, այդ հարցն ուղղակիորեն պայմանավորված է տարածաշրջանի իրավիճակով: Պարսիկ դիվանագետի գնահատմամբ, խաղաղարար առաքելության մեխանիզմներում վերջին տարիներին ԵԱՀԿ-ի կողմից իրականացվող միջնորդական փորձերում բոլոր գործոնները, տարրերը չէ, որ նկատի են առնվել: Նրա համոզմամբ, խաղաղության եւ փոխըմբռնման համար պայմանները միայն բավարար չեն, անհրաժեշտ է, որ դրա համար լինի համապատասխան դաշտ:

ՀՐԱՅՐ ՉՈՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԳԱՆԳԱՏ

Թե ինչու ես նեղացած եմ Թումանյանի փոխարեն

Կարծեմ 1952-ին էր։ Օպերային թատրոնի հրապարակում երկու պատվանդան էր կառուցվում։ Ի՞նչ նպատակով. Թումանյանի եւ Սպենդիարյանի արձանները տեղադրելու։ Ես եւ ճարտարապետ Ռաֆայել Իսրայելյանը, որի հետ մտերիմ էի, միտք արեցինք. սա ի՞նչ մտահղացում է՝ Սպենդիարյանը հասկացանք, շատ լավ է. եւ ճիշտն է այդտեղ, եւ օպերային թատրոնն իր անունով է կոչվում, եւ «Ալմաստ» օպերայի հեղինակն է՝ մեր երաժշտական արվեստի մեծ դեմքերից մեկը։

Բայց Թումանյանն այստեղ ի՞նչ գործ ունի, իբրեւ «Ալմաստ» օպերայի գրական հիմքի հեղինա՞կ։ Մյուս պատվանդանը, միտք արեցինք մենք, ճիշտ եւ ճիշտ Արմեն Տիգրանյանի «Անուշ» օպերան ստեղծողի տեղն է՝ բոլոր առումներով. ոչ մի ազգային օպերա այդքան շատ չի ներկայացվում, որքան «Անուշը»։ Եվ ըստ արժանվույն։

Թումանյանն այնպիսի անզուգական մեծություն է, որ նրա համար առանձին հուշարձան պիտի կառուցվի, առանձին տեղ պետք է գտնվի (ինչպես տարիներ անց գտնվեց Իսահակյանի համար)։

Այս բովանդակությամբ ճարտարապետն ու ես դիմում հղեցինք հանրապետության ղեկավարությանը։ Ոչ մի պատասխան։ Դիմումը մնաց անհետեւանք։

Եվ Սպենդիարյանի մոտ Թումանյանի արձանն էլ դրվեց, ի տարբերություն առաջինի՝ հանգիստ նստած մարդու ստատիկ մի արձան, միանգամայն անհարիր բանաստեղծի դինամիկ բնավորությանը։

Սա մեկ։

Տարիներ անց, 1968-69-ին, երբ ես Թումանյանի 100-ամյակի կառավարական հանձնաժողովի քարտուղարն էի (նախագահն Անտոն Քոչինյանն էր), առաջարկ արեցի վերը նշված բովանդակությամբ։ Առաջարկս չանցավ. «Ես որոշել եմ ոչինչ չխանգել», ասաց Քոչինյանը։ Եվ հարցը փակվեց։

Սա՝ երկու։

Ամեն անգամ, երբ անցնում եմ այդ հրապարակով, ուշ-ուշով նայում եմ Թումանյանի հուշարձանին։

Ի՞նչ զարհուրելի պատկեր. ամբողջ պատվանդանը չորս կողմից գրոտված-աղտոտված է, այն էլ յուղաներկով, խելքից-մտքից դուրս, նաեւ օտարալեզու մակագրություններ... պատվանդանի աստիճանները կեղտոտված են չրթած արեւածաղկի մնացորդներով... Մաքրող էլ չկա։

Ովքե՞ր են արել մակագրությունները, աղտոտել պատվանդանը։ Իհարկե, չգիտեմ։ Բայց պարզ է, որ հայերն են արել, մեր երիտասարդները։

Վայ մեզ՝ հայեր, վայ մեզ, երիտասարդություն։

Սա երեք։

Երեւանում միայն մի հաստատություն կա, որ կոչվում է Թումանյանի անունով։ Տիկնիկային թատրոնը։ Կարծես սխալ էլ չէ, բայց Թումանյանն ընկալվում է իբրեւ մանկագիր, իբրեւ «Շունն ու կատվի» հեղինակ։ Դա է, որ լավ չէ։

Սա չորս։

1968-ին, վերստին իբրեւ հոբելյանական հանձնաժողովի քարտուղար, այսպիսի համարձակ առաջարկ արեցի. Թիֆլիսում Խոջիվանքի վիթխարի գերեզմանատան բարբարոս ոչնչացումից (1936) հետո այնտեղ մի փոքրիկ պանթեոն է մնացել, անունն է պանթեոն Րաֆֆու, Սունդուկյանի, Թումանյանի եւ ուրիշ մեծերի շիրիմներով՝ անտեր ու անխնամ. չի՞ կարելի Թումանյանի 100-ամյակն առիթ դարձնել եւ այդ շիրիմները տեղափոխել Երեւան։ Քոչինյանը թե՝ վրացիները կնեղանան։ Ասացի՝ կարելի է այնպես անել, որ դա հենց վրացիների առաջարկով լինի։ Քոչինյանը համաձայնեց եւ այդ նրբանկատ գործը հանձնարարեց իր մեծապատասխանատու ենթականերից մեկին՝ ինձ էլ՝ նրա հետ։ Հանձնարարությունն ի կատար չածվեց՝ դրա փորձն էլ չարվեց՝ հիշյալ պաշտոնյայի մեղքով։

Սա հինգ։

1975-ին Քոչինյանին փոխարինեց Կարեն Դեմիրճյանը։ Մի անգամ, կարծեմ 1976-ին, ես եւ Էդվարդ Ջրբաշյանը եղանք Դեմիրճյանի մոտ այսպիսի առաջարկով. 1969-ին, Թումանյանի 100-ամյակի առիթով, Մոսկվայի Դմիտրովսկոյե խճուղու եւ Սելիգերսկայա փողոցի հատման տեղում, «Երեւան» կինոթատրոնի տուֆաշեն գեղեցիկ շենքի դիմացի մեծ հրապարակը կոչվել է Թումանյանի անունով եւ հուշատախտակ է փակցվել։ Հրապարակը «մեզնով անելու» համար պետք է այնտեղ հուշարձան դրվի, ինչպես, ասենք Շեւչենկոյի եւ Ռուսթավելու հուշարձաններն են դրվել Մոսկվայում։ Կարեն Դեմիրճյանը սիրահոժար համաձայնեց, բայց ասաց, թե հարկավոր է մի քիչ սպասել։

Մինչեւ հիմա էլ սպասում ենք։

Սա վեց։

Նույն օրը, նույն այցելության միջոցին ես եւ Ջրբաշյանը մի երկրորդ առաջարկ էլ արեցինք. Թումանյանի սիրտը պահպանվում է մեր բժշկական ինստիտուտի անատոմիկումի շենքում։ Հրաշալի կլինի, եթե ճարտարապետական մրցույթ հայտարարվի կամերային երաժշտության տան առջեւում մատուռ կառուցելու համար եւ Թումանյանի սիրտն ամփոփվի մատուռի մեջ։ Դա երեւանցիների համար կդառնա մի սրբավայր։ Այդպես, Ֆրեդերիկ Շոպենը թաղված է Փարիզում, իսկ սիրտն ամփոփված է Վարշավայում։

Առաջարկը Կարեն Դեմիրճյանին դուր եկավ, նա խոստացավ ընթացք տալ դրան, բայց խոստումը խոստում էլ մնաց։

1994-ին նշվելու էր Թումանյանի եւ Կոմիտասի ծննդյան 125-ամյակը։ Ես հոբելյանական հանձնաժողովի անդամներից մեկն էի, նախագահը Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն էր։ Հանձնաժողովի նիստում ես նույն հիմնավորումով կրկնեցի վերը հիշված առաջարկը, վստահ, որ ամեն կողմից աջակցություն կգտնեմ եւ սուրբ գործը վերջապես ի կատար կածվի։ Այդպես չեղավ, որովհետեւ Հրանտ Մաթեւոսյանը եւ բանաստեղծի թոռնուհի Իրմա Սաֆրազբեկյանը կտրականապես դեմ խոսեցին։ Թե՝ ճիշտն այն կլինի, որ այդ նույնն արվի Դսեղում, մատուռը դրվի տուն-թանգարանի բակում։ Իմ առարկությունները բանի տեղ չանցան։ Ես մինչեւ հիմա էլ չեմ կարողանում ներել նրանց մեղքը։ Իրոք որ մեղք։ Երեւանը շատ բան կորցրեց. Դսեղը շատ բան չշահեց։

Սա էլ՝ յոթ։

Դեռ մեկն էլ կա։

Դա էլ Թումանյանի թանգարանում (առաջ ավելի լավ եւ ավելի ճիշտ՝ տուն-թանգարան էր կոչվում) տիրող այսօրվա վիճակն է։ Խոսքը թանգարանի միայն վերանորոգման կարիքների չէ, որ վերաբերում է. դրանք բնական են 1953-ին շահագործման հանձնված շենքի համար։ Անբնականը թանգարանում տիրող անդուրեկան մթնոլորտն է, աշխատակիցների լարված հարաբերությունները, որ այնքան անհարիր են Թումանյանի բարի ու բարյացակամ, հաշտ ու հաշտարար բնավորությանը եւ վիրավորական նրա վսեմ, մեծ ու նվիրական անվան համար։

Եվ այն թանգարանը, որ տասնյակ տարիներ, Թումանյանի դուստրեր Աշխենի, ապա եւ Թամարի տնօրենության ժամանակ իմ այցելության սիրելի ու բաղձալի վայրն էր մշտապես, այլեւս բաղձալի չէ հիշածս պատճառով։

Ահա մեզ ուր պատճառ, թե ինչու ես (եւ, իհարկե, ոչ միայն ես) նեղացած եմ Թումանյանի փոխարեն։

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

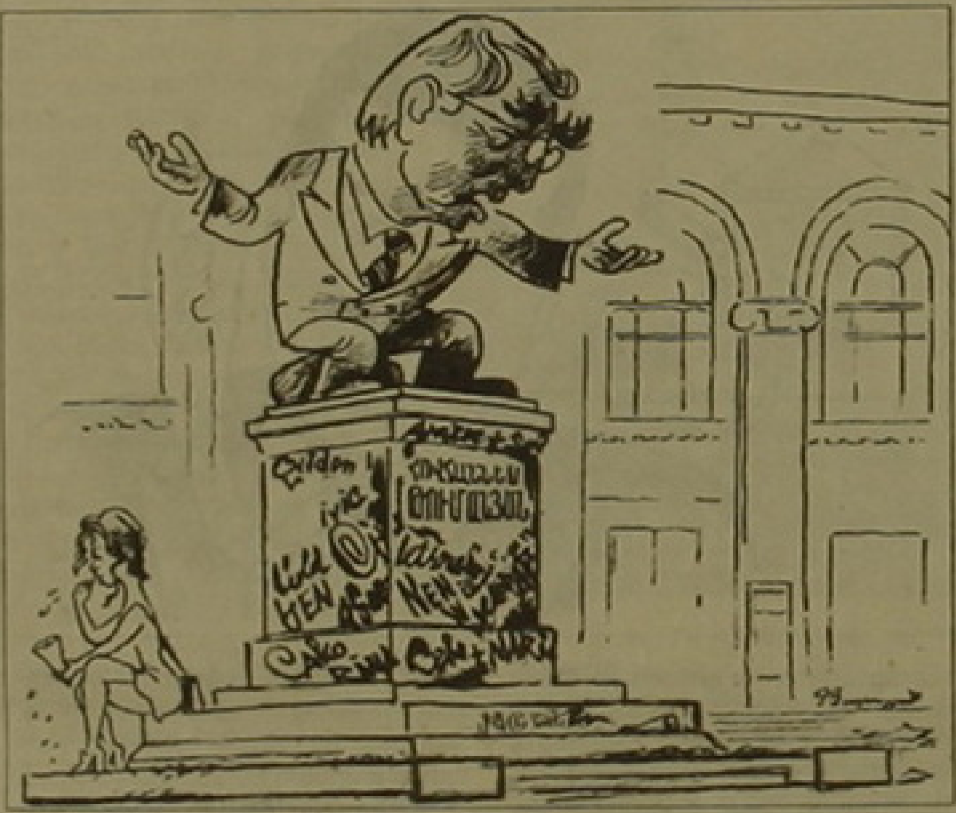

«Որքան բարձր է լամպի լույսը, այնքան մեծ է ստվերը»

Վազգեն Սարգսյանի կառավարության քարտեզ-խճանկարը

Սկիզբը էջ 1

Խորհրդարանում Վազգեն Սարգսյանին հարց ուղղած անվեհեր եզակի պատգամավորներից Աղասի Արշակյանը յուրօրինակ ձեւակերպում էր տվել մեր պետության հարկային եւ վարկային քարտեզում վճռորոշ ուղեկալներում գտնվող եւ իրենց կենսագրության մեջ ստվեր արձանագրած նախարարներին. «Ձեր նշած թալանի տարիներին մեր կառավարության 50 տոկոսը սպիտակ ձիու վրա է եղել»։ **«Ազգը»** վարչապետին հիշեցրեց նախկին նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանին վերաբերող մեղադրական փաստերը, որոնք նախորդ ԱԺ վարկերի արդյունավետությունը ստուգող հանձնաժողովը վերհանեց եւ հրապարակեց մամուլում։ Այսօր Գագիկ Մարտիրոսյանը նշանակվել է վարչապետի խորհրդական. «Գագիկ Մարտիրոսյանը հրաշալի ինֆորմացված անձնավորություն է։ Կատարելապես տիրապետում է վիճակին։ Գագիկ Մարտիրոսյանից ինձ անհրաժեշտ է գիտելիքները, ինֆորմացիան։ Նա ուղղորդելու կամ վճիռներ կայացնելու հնարավորություն չի ունենալու։ Չնայած ես համաձայն չեմ տարածված կարծիքի հետ, թե Գագիկ Մարտիրոսյանն այսպես-այսպես։ Նա 9 տարի եղել է կառավարության կազմում, եղել է առանցքային պոստերում։ Բնական է՝ որքան լամպի լույսը բարձր է, այնքան ստվերը մեծ է», ի մի բերեց Վազգեն Սարգսյանը։

Երկրի բարոյականության մեջ էական փոփոխություններ

«Մենք ամեն բան կանենք, որ երկրի կյանքում, տնտեսության, բարոյականության մեջ էական փոփոխություններ տեղի ունենան», արձանագրեց Վազգեն Սարգսյանը շաբաթ օրը, երբ լրացավ իր կառավարությանը վստահություն հայտնելու սահմանադրական 24 ժամը, եւ, բնականաբար, խորհրդարանը լիակատար վստահություն հայտնեց։ Այս պարագայում Վազգեն Սարգսյանը շահեկանորեն տարբերվեց Հայաստանի Հանրապետության մնացյալ բոլոր յոթ վարչապետներից, քանզի բոլորի կողմից խոստացված եւ, ավաղ, չիրագործված տնտեսական փոփոխություններին զուգահեռ նա ավետեց Հայաստանում կատարվելիք բարոյական փոփոխությունները։ Բարոյականության թավուտներում նախորդ պաշտոնյաները այնքան էլ չէին սիրում մոլորվել։

Այս շաբաթվանից Վազգեն Սարգսյանը կսկսի իր հանդիպումները ԱԺ խմբակցությունների եւ խմբերի ղեկավարների հետ՝ ծանոթանալու նրանց ոչ թե նախընտրական, այլ արդեն իրական ծրագրերին ու դիրքորոշումներին։ Իսկ հունիսի վերջին օրերին կսկսվեն 2000 թ. պետբյուջեի եւ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման եռամյա-քառամյա ծրագրի մշակման աշխատանքները։ ԱԺ խոսնակ Կարեն Դեմիրճյանը ծանրակշիռ երկրորդեց. «Բացառված է, որ խոսքը գործից տարբերվի»։ Կարեն Դեմիրճյանը նորընտիր պատգամավորներին փաստեց նաեւ, որ մինչեւ սահմանադրությամբ նախատեսված սեպտեմբերյան նստաշրջանը ԱԺ-ն կարող է արտահերթ նստաշրջան գումարել թեժ ամռանը, քանզի սկսվում են բյուջետային քննարկումները։ ԱԺ-ում է գտնվում Կենտրոնական բանկի հաշվետվությունը, անցած պետբյուջեի կատարողականը, ինչպես նաեւ ընթացիկ տարվա առաջին եռամսյակի կատարողականը։ Եվ այսպես մեր պրոֆեսիոնալ խորհրդարանի եւ 8-րդ կառավարության նորագույն կյանքի առաջին էջը փակված է, առջեւում բուռն աշխատանքային եռուզեռ է։

«Զգոն, այլալուրջ լինենք, որովհետեւ ուրվագծվում է ինչ-որ լույսի շող», **«Ազգին»** ասաց Կոմկուսի խմբակցության ղեկավար Սերգեյ Բաղալյանը՝ ավելացնելով. «Անցյալի իրավիճակի նման ազնիվ գնահատական մենք երբեք չենք տեսել, եւ Վազգեն Սարգսյանը չափազանց ճիշտ է՝ ասելով, թե այսօր սխալ է խոսել ընդլայնված սոցիալ-տնտեսական ծրագրի, վերազարթոնքի մասին։ Առաջին խնդիրն է կասեցնել պետության կործանարար ընթացքը, որից հետո միայն հնարավոր կլինի խոսել վերազարթոնքի մասին»։

«Հին կառավարության նախարարներն ինձ ասում են լրիվ նոր բաներ»

Շեշտեց Սերգեյ Բաղալյանը՝ «Ազգի» համար մեկնաբանելով նոր կառավարության գործունեության հնարավոր հաջողությունները. «Ասում էին՝ աղետ է, եթե այդպես շարունակվի, աշխատել չի լինի, իսկ ես միայն կլորացված աչքերով էի նայում ոչինչ ավելի»։ Նա Վազգեն Սարգսյանի ելույթը համարեց շատ ու շատ տպավորիչ, որովհետեւ «այնտեղ չկար ծրագիր, այնտեղ հայեցակարգ էր, փիլիսոփայություն եւ ամենակարեւորը նա փորձում էր համոզել մարդկանց, խոսել ժողովրդի հետ, իսկ ժողովրդի հետ երբեք չեն խոսել, ժողովրդին խաբել են»։ «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության անդամ Հրանտ Խաչատրյանը եւս լավատես էր, բայց զուսպ անձերի առումով՝ ոչ հայեցակարգի. «Այս շրջանում շատ ու շատ բան կախված է լինելու անձամբ Վազգեն Սարգսյանից, որովհետեւ այս անգամ ԱԺ մեծամասնությունը եւ կառավարության ձեւավորված մեծամասնությունն այնքան էլ անդեմ չեն, որքան նախկինում։ Նրանք կոնկրետ դեմք ունեն, իսկ Վազգեն Սարգսյանն ասում է, որ ամբողջ պատասխանատվությունը վերցնում է իր վրա։ Սա արդեն դրական երեւույթ է։ Բայց Վազգեն Սարգսյանը խիստ հակասական անձնավորություն է, եւ շատ բան կախված է նրանից, թե նրա բնավորության որ գծերն այդ ընթացքում առաջնային կլինեն, հասարակությունը, մամուլը, ԱԺ-ն նրա գործելակերպի հատվածներն ավելի կխթանեն, կպաշտպանեն»։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

— Պարոն դեսպան, ինչպե՞ս եք տեսնում Հայաստանի դեսպանության դերը Իրանի հետ հարաբերությունների զարգացման եւ հայկական հինավուրց գաղթօջախի հարցերի կարգավորման գործում:

— Իրանի հետ հարաբերությունները դարերից են գալիս, այնինչ դիվանագիտական հարաբերությունները ընդամենը 7 տարվա պատմություն ունեն: Այդ 7 տարիների ընթացքում բավականաչափ գործ է արվել, որը 1999-ին նոր թափ է ստացել: Այժմ նոր ակնկալիքներ կան, եւ երկու երկրները, լինելով հարե-ռաջ: Ես սա շատ լուրջ խնդիր եմ համարում եւ կարծում եմ, որ ոչ միայն աշխարհի բոլոր հայերը պետք է հավաքվեն տոնական տրամադրությամբ մեկնելու ողջույնի խոսքեր ասելու, այլ ի վերջո մտնում ենք 21-րդ դար եւ պետք է հստակեցվի հայ ժողովրդի ծրագիրը՝ մինիմում եւ մաքսիմում: Դրանից հետո կկարողանանք ազգովին լծվել այդ ծրագրերի իրականացմանը: Ասեմ նաեւ, որ դեսպանությունը կազմված է 6 դիվանագետից: Այնպես որ օր ու գիշեր աշխատանք ենք տանում, փորձելով ամեն ինչ անել հարաբերությունները ավելի սերտացնելու համար: Ես ոչ միայն մի քանի ծրագրերի մասին, որոնք Հայաստանը հայտարարել է, փոխանցել ենք Իրանի ճանապարհաշինության բնագավառի պաշտոնական մարմիններին, եւ հույս ունենք, որ նրանք մասնակից կլինեն: Այս տարի բավական օգտակար ենք եղել հայ-կանադական «Գրանդ տոբակո» ընկերությանը, որը խոշոր պայմանագիր է կնքել այստեղ: Միավորված բանկն է իր գրասենյակը բացում Երեւանում, ոսկերչական իրերի գործարանն է կարողացել ակտիվացնել, մի խոսքով՝ անում ենք ամեն ինչ, որպեսզի տնտեսական հարաբերություններում եւս կարողանանք հաջողություններ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Իրանի հետ հարաբերություններում քաղաքականի ու տնտեսականի չափ կարեւոր է նաեւ մշակութայինը...

Ինչպես հին ծանոթի, Իրանում Հայաստանի դեսպան Գեղամ Ղարիբջանյանը մեզ ընդունում է ջերմորեն: Դեսպանատան աշխատակազմի հետ կարճատեւ զրույցից հետո անցնում ենք հարցազրույցի Իմամ Խոմեյնիի անվերադարձ մեկնման 10-ամյակին նվիրված հսկայական միջոցառումների այդ օրերին:

տաններ, միաժամանակ համաձայնում են, որ ունեն ընդհանուր խնդիրներ: Խոսքը ոչ միայն քաղաքական հարցերին է վերաբերում, այլ նաեւ տնտեսական: Այժմ ավելի լայն թափ է ստանում տնտեսական համագործակցությունը: Հատկապես կուզեի շեշտել Իրանի եւ Հայաստանի միջեւ անցյալ տարի հունիսին տեղի ունեցած տնտեսական համագործակցության համակարգող հանձնաժողովի հանդիպումը: Անհրաժեշտ է շատ հետեւողական լինել: Կարծում եմ, տնտեսականի չափ կարեւոր է նաեւ մշակութային զարգացումը: Հատկապես որ Իրանը հանդիսանում է ոչ միայն հզոր տնտեսական պոտենցիալ, այլեւ հզոր մշակույթ ունեցող երկիր: Դժբախտաբար Հայաստանում շատերը նույնիսկ պատկերացում չունեն հազարամյակներից եկող այդ հզոր պոտենցիալի մասին: Կարծում եմ, որ այստեղ նույնպես մեր դեսպանությունը անելիքներ ունի՝ մշակութային խմբերի եւ ցուցահանդեսների միջոցով հայերին ծանոթացնելու Իրանի հարուստ մշակույթին:

Ինչ վերաբերում է Իրանում ապրող հայերին, պետք ասեմ, որ նրանք սահմանադրությամբ նույնիսկ մասնակից են քաղաքական կյանքին. ունեն երկու պատգամավոր, գործարարներ եւ ընդհանրապես մեծ հարգանք են վայելում Իրանում, եւ դա նկատելի է: Նրանք ունեն իրենց եկեղեցիները, դպրոցները: Բազմաթիվ շփումներ եմ ունենում իրանահայության հետ եւ պետք է ասեմ, որ իսկապես բարձր մտավոր կարողություններ ունեցող համայնք է իրանահայությունը: Օրինակ, շատ մեծ պատվիրակությամբ մասնակցեցին արտերկրում հուշարձանների պահպանության միջազգային կոնֆերանսին, որը տեղի ունեցավ Երեւանում: Եզակի պատվիրակություն էր, որն ասելիք ուներ նաեւ հուշարձանների պահպանության առումով, մանավանդ այստեղ հատուկ հոգատարություն է ցուցաբերվում հուշարձանների պահպանությանը: Հունիսի 2-ին նախատեսում ենք խորհրդակցություն անցկացնել Իրանում, Հայաստան-սփյուռք խորհրդաժողովին ընդա-

մեծ պատիվ եմ համարում Հայաստանի դեսպանը լինելու Իրանում, այլ նաեւ իսկապես լուրջ պատասխանատվություն եմ զգում: Պետք փորձենք լավագույնն անել հարաբերությունները սերտացնելու համար: Իսկապես տպավորված եմ Իրանի մեծարգո նախագահ պարոն Խաթամիի հետ հանդիպումից: Նախագահը բավական լայն մտահորիզոնի տեր անձնավորություն է եւ քաղաքակրթությունների միջեւ երկխոսությունը, որ հայտարարեց ՄԱԿ-ի բարձր ամբիոնից եւ 2001 թիվը համարեց քաղաքակրթությունների երկխոսության տարի, արժեքավոր է նաեւ մեզ համար: 2001 թվին նշվելու է քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակը, ու մենք երկու ժողովուրդներս գալիս ենք նույն արմատներից: Արմատներ՝ որտեղից սկսվում է նաեւ քաղաքակրթությունը:

Պետք ասեմ, որ զգացվում է բարյացակամություն, պատրաստակամություն եւ օժանդակություն: Հույս ունեմ, որ այս ամենի արդյունքը կլինեն բարձր մակարդակի հանդիպումները եւ պատվիրակությունների փոխանակումները, որովհետեւ բարի խոսքեր ասելով միայն գործը առաջ չի գնա: Հայաստան-Իրան գազատարի վերաբերյալ, Քաջարանի թունելի խնդիրը կա, Մեղրու ՀԷԿ-ի եւ ունենալ: Սա է հիմնականը: Ես հույս ունեմ, որ ինչ-որ բանի կհասնենք:

— Ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Իրանում եւ արտասահմանում որոշ դժգոհություններ են հայտնվել այն շրջանակների դեմ, որոնք փորձում են պղտորել Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ բարեկամական հարաբերությունները: Ինչպե՞ս եք տեսնում այդ երեւույթները եւ ինչքանո՞վ են լուրջ այդ տրամադրությունները:

— Գիտեմ, հարուստ կենսափորձ ունեցող ժողովուրդները, որոնք Աստծո կամով են իրար հարեւան, այդպիսի փորձություններ չեն կարող ունենալ, որովհետեւ դարերից է գալիս նրանց հարեւանությունը եւ դեռ դարերը պետք գնա: Ամենակարեւորը հարաբերություններում որեւէ բաց տեղ չպետք մնա, որպեսզի որեւէ երրորդ կողմ չփորձի այն լրացնել: Կարծում եմ՝ մտահոգությունը եւ մտավախությունը, որ գոյություն ունեն, պարզապես չափազանցված են: Այո, Հայաստանը որպես ազատ եւ անկախ պետություն պետք է ուզենա հարաբերություններ ունենալ բոլոր նրանց հետ, ովքեր նույն ցանկությունն ունեն, բայց երբեք նաեւ չպետք է նահանջի այն խնդիրներից, ծրագրերից ու հայեցակարգերից, որոնք հռչակվել են մեր անկախությունը ձեռք բերելուց հետո:

— Ի՞նչ խոսք ունեք ասելու սփյուռքի եւ Հայաստանի ընթերցողներին:

— Ինչպես գիտեք, սփյուռքն իմ կենսագրության մի մասն է, 20 տարի աշխատել եմ սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեում: Գիտեմ սփյուռքի ցավերը, հոգսերը, դժվարությունները, նաեւ կյանքի հավատը: Կուզեմ, որ այդ հավատը միշտ զորավոր մնա եւ տարածվի հայրենիքում: Սփյուռքը ոչ միայն պետք ամեն ինչ անի հայրենիքի համար, այլեւ ստանա ամեն ինչ: Սփյուռքը պետք է միշտ զգա, որ հայրենիքը սատարում է իրեն, իրեն նեցուկ է կանգնած մի երկիր, որը կոչվում է Հայաստան:

Հարցազրույցը վարեց
ՀԱՄՈ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆԸ
Թեհրան-Երեւան

Թուրքիան սիրաշահում է Վրաստանին

Աշխարհագրական իր նպաստավոր դիրքից ելնելով՝ Վրաստանը հետեւողական քաղաքականություն է վարում հարեւան պետությունների հետ հարաբերություններում: Խորհրդային կարգերի փլուզումից հետո, Ռուսաստանից հեռու մնալու բոլոր նախապայմաններն ունենալով Վրաստանի իշխանություններն իրենց արտաքին քաղաքականությունն ուղղեցին դեպի Արեւմուտք, որտեղ հաջողություններ ունենալու համար նախ եւ առաջ անհրաժեշտ էր սերտ հարաբերություններ հաստատել արեւմտամետ հարեւան Թուրքիայի հետ: Լինելով ԱՄՆ-ի ա-[illegible] «գործընկերը» այս տարածաշրջանում, Թուրքիան ջանք չի խնայում էլ ավելի լայնացնելու թուրք-վրացական հարաբերությունները, որ ավելի շատ ձեռնտու է հենց իրեն: Այդ հարաբերությունները նոր թափ ստացան հիմնականում Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի այս տարվա փետրվարին Թուրքիա կատարած պաշտոնական այցից հետո: Բանակցությունների ընթացքում հիմնականում քննարկվել են տնտեսական եւ ռազմաքաղաքական հարցերին առնչվող խնդիրներ, որտեղ տնտեսական բնագավառում առանձնահատուկ ուշադրություն է հատկացվել Ախալցխա-Կարս երկաթգծի կառուցմանը, ինչպես նաեւ Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղի հետ կապված խնդիրներին: Ռազմաքաղաքական համագործակցության ոլորտում առանձնակի տեղ է հատկացվել երկու երկրների ռազմածովային ուժերի միջեւ համագործակցության պայմանագրի ստորագրմանը, ինչպես նաեւ թուրք-մեսխեթների Վրաստան վերադառնալու հետ կապված խնդիրներին: Այս առնչությամբ Թուրքիայի նոր կառավարությունը հայտարարել է, որ Թուրքիան բոլոր հարցերում պետք է սատարի այլ պետություններում ապրող եւ աշխատող բոլոր թուրքերին: Այսուհանդերձ, թուրք-վրացական եղբայրական հարաբերությունները արտաքուստ շատ խաղաղ են թվում, սակայն ներքուստ գոյություն ունեն բազմաթիվ խոչընդոտներ, որոնք կարող են արգելել այդ հարաբերությունների հետագա զարգացումը: Դրանցից հիմնականն այն է, որ Թուրքիան ձգտում է դառնալ էներգակիրների փոխադրման խաչմերուկ, միաժամանակ իմանալով, որ նման հավակնություն ունի նաեւ Վրաստանը: Կարեւոր խնդիր է նաեւ իրենց բնակության վայրերը թուրք-մեսխեթների վերադառնալը: Վրաց-թուրքական սահմանի համատեղ պահպանումը, ինչպես նաեւ թուրքական մշակույթի տարածման հակազդեցությունը, որն արդեն շատ լուրջ արձագանք է գտել Վրաստանում: Չնայած այս ամենին, Թուրքիան դեռեւս շարունակում է Վրաստանին սիրաշահելու եւ իր կողմը քաշելու քաղաքականությունը: Դրա վառ ապացույցն է վերջերս Թուրքիայի կողմից մի քանի միլիոն դոլարի ծովային եւ ցամաքային ռազմահագուստի նվիրատվությունը Վրաստանին: Կարելի է ենթադրել, որ Թուրքիան իր հարեւան պետություններից ամենասերտ հարաբերություններն ունենալով Վրաստանի հետ՝ կձգտի ամեն գնով դրանք պահպանել, որպեսզի կարողանա հեռացնել Ռուսաստանին եւ իր ազդեցությունն ամրապնդել այս տարածաշրջանում՝ իրականացնելու ռազմավարական նշանակության ծրագրեր: Այդ նպատակը բխում է ոչ միայն Թուրքիայի շահերից:

ԱՐՈՏ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանը Քենեդուն առնչվող փաստաթղթեր է հանձնել ԱՄՆ-ին

Ռոյթեր գործակալության տեղեկություններով, Քյոլնում Մեծ ութնյակի հանդիպման ժամանակ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն ամերիկյան կողմին է փոխանցել ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ջոն Քենեդու սպանության մասին փաստաթղթեր: Ռուսական կառավարական, ռազմական եւ մասնավոր արխիվներից ապադասակարգված փաստաթղթերը տեղեկություններ են պարունակում Քենեդուն սպանող Լի Հարվի Օսվալդի մասին, որն ապրել է Խորհրդային Միությունում 1950-ականների վերջերին եւ 1960-ականների սկզբներին: ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Սենդի Բերգերը փաստաթղթերը բնութագրել է որպես «շատ հետաքրքիր նյութ»: Փաստաթղթերի փնտրումը սկսվել էր տարիներ առաջ, անձամբ Ելցինի կարգադրությամբ. «Ելցինը ռուսական կառավարության բոլոր գործակալություններին հանձնարարել էր հայտնաբերել եւ ապադասակարգել նախագահ Քենեդուն առնչվող ամեն մի փաստաթուղթ»: Խորհրդականը հայտարարել է, որ «բոլոր փաստաթղթերը կուսումնասիրվեն եւ կներկայացվեն հասարակությանը»:

ԱՐ. Մ.

Իսրայելի օդուժը նոր հարվածներ է հասցրել «Հըզբոլլահի» դիրքերին

ԿԱՀԻՐԵ, 21 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի ինքնաթիռները գրոհել են Լիբանանի հարավում շիաների «Հըզբոլլահ» կազմակերպության դիրքերի վրա: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, օդից հարվածների են ենթարկվել, այսպես կոչված, «անվտանգության գոտուց» հյուսիս գտնվող Ջեբկին եւ Յաթիր բնակավայրերը: Զոհերի եւ ավերածությունների մասին տվյալներ չկան: Սա տարեսկզբից ի վեր Լիբանանի տարածքի վրա Իսրայելի ռազմաօդային ուժերի 95-րդ հարձակումն է:

Երուսաղեմ. ճակատագրական կռվախնձոր

Ըստ BBC-ի, օրերս ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի 63 անդամներ նախագահ Քլինթոնից պահանջել են չխոչընդոտել մի օրենքի գործադրմանը, ըստ որի կարգադրվում է Իսրայելում ԱՄՆ-ի դեսպանությունը Թել Ավիվից տեղափոխել Երուսաղեմ: 1995 թ. ընդունված այդ օրենքի համաձայն, անցյալ մայիսի 31-ից, ամերիկյան դեսպանատունը պետք է գործեր Երուսաղեմում: Սակայն նույն օրենքը նախագահին արտոնում է հետաձգել իրագործումը, վերջ դնելով հորդանանյան գերիշխանությանը դրա արեւելյան մասում: Իսկ ԱՄՆ-ը, ինչպես նաեւ Իսրայելի հետ դիվանագիտական կապեր ունեցող մյուս երկրները, իրենց դեսպանատները թողեցին Թել Ավիվում, ինչը նշանակում է չճանաչել եբրայական պետության հավակնությունը ողջ քաղաքի հանդեպ:

Արձանագրենք նաեւ, որ 1999 թ. մարտին Եվրամիությունը Թել Ավիվին ուղարկել էր մի հուշագիր, որում

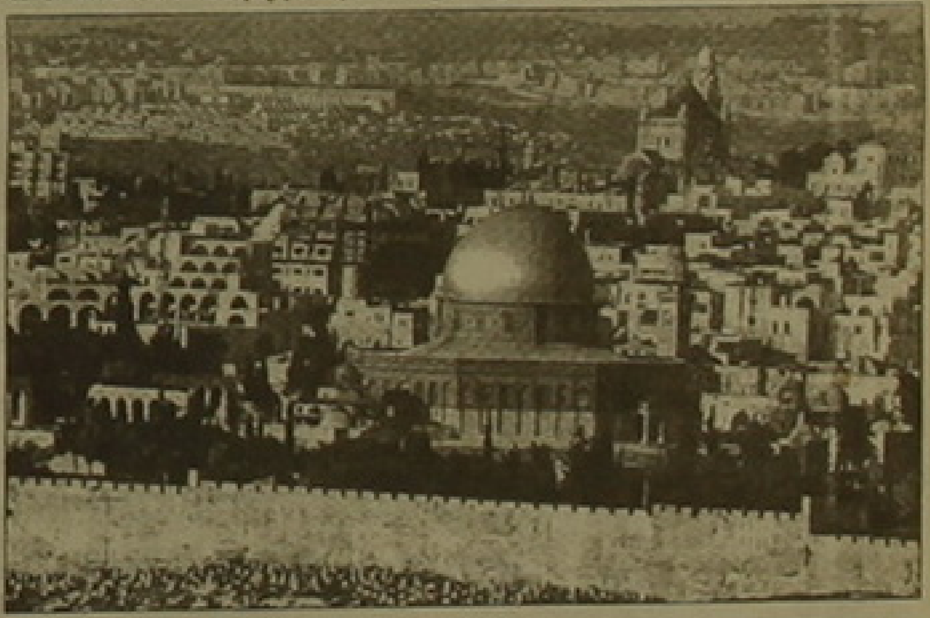

եթե նա զգա, որ դա վնասում է ազգային անվտանգությանը: Դիտորդները նշում են, որ կոնգրեսականների վերոհիշյալ քայլի նպատակը դեմ առնելն է Քլինթոնի ձեռնարկելիք այն քայլին, որով նա, թեեւ առժամանակ, կկանխի դեսպանության տեղափոխումը:

Իր հերթին, պաղեստինյան ազգային խորհրդի անդամ տիկին Հանան Աշրաուին հայտարարել է, որ Քլինթոնի վարչակազմի նկատմամբ Կոնգրեսի որոշակի ուժերի ճնշումները հակասում են միջազգային իրավունքին եւ ՄԱԿ-ի թիվ 181 որոշմանը: Դոկտ. Աշրաուին միեւնույն ժամանակ զգուշացրել է, որ դա «բացասաբար է անդրադառնալու պաղեստինա-ամերիկյան հարաբերությունների եւ խաղաղության գործընթացի վրա, քանզի Երուսաղեմի հարցը վերջնական կարգավորման բանակցությունների օրակարգում է եւ դրա կարգավիճակը գրավյալ տարածքն է իր արեւելյան եւ արեւմտյան հատվածներով հանդերձ»:

Հարկ է հիշեցնել, որ 1992 թ., իր ընտրարշավի ընթացքում, Բիլ Քլինթոնը խոստացել էր Երուսաղեմ տեղափոխել իր երկրի դեսպանությունը: Բայց, ըստ երեւույթին, պաշտոնը ստանձնելուց հետո, նա հրաժարվեց այդ գաղափարից՝ խաղաղության փխրուն բանակցություններում հավելյալ լարվածությունից խուսափելու համար: Հայտնի է, որ 1967 թ. Իսրայելը միակողմանիորեն Երուսաղեմը հռչակել էր իբրեւ մայրաքաղաք վերահաստատվում է միության դիրքորոշումը Երուսաղեմի նկատմամբ Իսրայելի գերիշխանությունը չճանաչելու մասին: Եվրոպական այդ կեցվածքն առաջացրել էր Իսրայելի բուռն ու կտրուկ մերժումը, որովհետեւ չէր բավարարվել միայն քաղաքի արեւելյան (արաբական) մասով, այլեւ Երուսաղեմին անդրադարձել էր «անջատ մարմին» արտահայտությամբ, ինչը նշանակում է, որ քաղաքի արեւմտյան (հրեական) հատվածն էլ չի ընդգրկվում նրա գերիշխանության մեջ, ուստի եւ սուրբ քաղաքի կարգավիճակը վերադարձվում է 1947 թ. ընդունված «բաժանման» որոշմամբ նախատեսված վիճակին: Այն է՝ քաղաքը կառավարել միջազգային հովանավորությամբ: Այս առնչությամբ պաղեստինյան իշխանության մեջ Երուսաղեմի թղթածրարը ստանձնած Ֆայսալ Հուսեյնին դիպուկ ասել է, որ Իսրայելը չի կարող անտեսել միջազգային կեցվածքը, քանզի Իսրայելը ստեղծվեց ըստ միջազգային կամքի: «Հետեւաբար, այդ կամքի վերջին դիմադրողը, ենթադրաբար, պետք է Իսրայելը լինի»:

Այսուհետ, սբ. քաղաքի ճակատագրի խնդրի վճռումը պայմանավորված չէ լոկ պաղեստինա-իսրայելական բանակցություններով՝ դրանցում առանցքային եւ բացարիկ տեղ ունենալով հանդերձ, այլեւ միջազգային խիստ շահագրգիռ կողմերի իրարամերժ կողմնորոշումներով ու շահերով նույնպես:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Հրետանային համազարկերն ու... Չայկովսկու անմահ երաժշտությունը տարածվեցին կիրակի օրը մեծ ամրոցի վրայով Գյումրիում, ուր տեղակայված է ռուսաստանյան 102-րդ զորակայանը: Այդպիսի անսովոր ներդաշնակությունը հնարավոր դարձավ Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարած Հայաստանի ազգային ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի շնորհիվ, որը բաց երկնքի տակ ռուսաստանցի սպաների ու զինվորների համար կատարեց Պյոտր Չայկովսկու «1812 թվական» հանդիսավոր նախերգանքը: Համերգի գագաթնակետը նախերգանքի այն մասն է, ուր վեհորեն հնչում է «Աստված պահպանիր ցարին», եւ այդ պահին թնդում են հրանոթային համազարկերը: Միջոցառմանը լրացուցիչ հանդիսավորություն ու շքեղություն հաղորդեց Ռուսաստանի Դաշնության ու Հայաստանի Հանրապետության պետական օրհներգերի կատարումը: Համերգի ժամանակ հնչեցին նաեւ Արամ Խաչատրյանի, Իպոլիտով-Իվանովի ու Յոհան Շտրաուսի ստեղծագործությունները: Հիշեցնենք, որ Պ. Չայկովսկու նախերգանքը գրված է եղել ի նշանավորումն Նապոլեոնյան Ֆրանսիայի դեմ տարած հաղթանակի:

Որպես ռուս-հայկական բարեկամության սերտացման մեծ իրադարձություն որակեց համերգը ռուսաստանյան ռազմակայանի հրամանատար գեներալ-մայոր Արկադի Բախինը: Նա հայտնեց, որ այս տարի լրանում է Գյումրիի ամրոցի հիմնարկեքի 160-ամյակը: Այդքան տարի մենք պահպանում ու զարգացնում ենք մեր բարեկամությունն ու եղբայրությունը: Հայկական ֆիլհարմոնիկի շնորհիվ այսօր առաջին անգամ հնչեց այդ զարմանալի ու անկրկնելի երաժշտությունը, եւ դժվար թե մեզանից որեւէ մեկին կվիճակվի կրկին լսել նման բան, ասաց գեներալը: Ի նշան ռուսաստանյան ռազմիկների երախտիքի, նա Լ. Ճգնավորյանին նվիրեց զինվորական հանդերձանք, որը վերջինս անմիջապես հագավ՝ ներկաների ծափահարությունների ներքո: «Ես ռուսաստանյան զինվորականներին ու զորահրամանատարներին շնորհակալ եմ ոչ միայն իմ ու գործընկերների անունից, այլեւ մեծն Չայկովսկու կողմից, չէ՞ որ նախերգանքի կատարումն այն տեսքով, ինչ մտածել էր հեղինակը, հնարավոր չէր լինի առանց նրանց աջակցության, ասաց հուզված մաեստրոն: Ցանկանում եմ, որ ռուսական զենքը միշտ հաղթի, որ ռուսաստանյան զորքերը միշտ պաշտպանեն Հայաստանը, եւ ռուս-հայկական բարեկամությունը զարգանա ու ամրապնդվի»:

Լորիս Ճգնավորյանի համերգը... հրետանային համազարկերի ներքո

Հայ-ռուսական բարեկամության սերտացման մեծ իրադարձություն, ասում է ՌԴ զորակայանի հրամանատարը

Համերգը տեղի էր ունենում ուղղափառ եկեղեցու շեմին, որը հիմնադրվել էր ամրոցի հետ միաժամանակ՝ 1835 թ., ընդ որում կայսր Նիկոլայ Ա-ի ներկայությամբ: Կայսրուհու պատվին տաճարն անվանակոչվեց Ալեքսանդրա Ֆեոդորովնայի անունով, ինչպես Ալեքսանդրապոլը, հետագայում՝ Լենինական-Գյումրին: Խորհրդային տարիներին այստեղ պահեստ էր եւ այսօր այդ եկեղեցին, որը երեք հզոր երկրաշարժ է վերապրել, չունի ոչինչ ամուր պատերից բացի, շիշ է, վնասված ժամանակով, անտարբերությամբ ու անաստվածությամբ: «Հուսով ենք, որ կգտնվեն մարդիկ, հնարավոր է՝ գործարարներ, որոնք մեզ կօգնեն այս եզակի պատմական հուշարձանը վերականգնելու գործում», ասաց գեներալ Ա. Բախինը: Զորակայանի հրամանատարը հիշեցրեց, որ Հայաստան այցելած ռուս ուղղափառ եկեղեցու պետ, Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Բ-ն իր աջակցությունն է խոստացել: Գեներալի խոսքերով, վերականգնումից հետո հարց պիտի դրվի, որպեսզի եկեղեցին գործող դառնա: Ա. Բախինը վստահ է, որ թե ռուսական սփյուռքը, եւ թե ռուս եկեղեցին ուշադրություն կդարձնեն սույն հիմնախնդրին: «Սա մի հուշարձան է մեր նախնիներին, որոնք այս սահմաններում մարտնչել են միասին օտարերկրյա զավթիչների դեմ», իր հերթին ասաց Հայաստանում ՌԴ դեսպան Անատոլի Դրյուկովը: Նրա կարծիքով, նշանակալից է, որ այսօր այստեղ տեղակայված է ռուսաստանյան ռազմակայանը, որը ՀՀ զինված ուժերի հետ համատեղ ապահովում է մեր երկու պետությունների հարավային սահմանների պաշտպանությունը: Խոսելով համերգի մասին, դեսպանը փաստեց, որ դա Պ. Չայկովսկու «1812 թվական» նախերգանքի այն եզակի կատարումներից է, երբ, ինչպես եւ նախատեսված է, երաժշտությունը կատարվում է համազարկերի ուղեկցությամբ: Հիանալի է, երբ համազարկերը հնչում են միայն երաժշտության հետ, դրանք թե հպարտություն, թե վստահություն են ներշնչում, ավելացրեց դեսպանը:

Համերգը միշտ կհիշեն ՌԴ զորակայանի նորակոչիկները, որոնք օրերս են ժամանել Ռուսաստանից ու կիրակի օրն էին երդում տվել Անդրկովկասյան կարմրադրոշ զինվորական օկրուգի Լենինականի մոտոհրաձգային դիվիզիայի փառավոր ավանդույթների իրավահաջորդ այդ զորամասի մարտական դրոշի ներքո:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար
Գյումրի-Երեւան

Դե Նիրոն Փարիզում վերականգնում է հոր հեղինակությունը

50-ականների Նյու Յորքում Ռոբերտ դե Նիրո անունը լսելիս մարդիկ հասկանում էին Ջեքսոն Պոլոկի եւ Վիլեմ դե Կունինգի շնչով ստեղծագործող մի նկարիչ, որն իր սերնդի ամենախոստումնալի արվեստագետն էր ճանաչված այդ օրերին եւ որի մասին քննադատները գրում էին, թե ունի «խառնվածքի ուժգնություն եւ յուրօրինակություն»:

Դե Նիրո դերասանի հայրը՝ արվեստագետ-նկարիչ Ռոբերտ ավագը, վեց տարի առաջ է մահացել՝ 71 տարեկանում, հարաբերական մոռացության մեջ: Նրա որդու համբավը ստվերի մեջ էր թողել հոր անունը:

Բայց ահա վերջերս, ըստ «Նյուզուիք» հանդեսի մայիսի 31-ի համարի տեղեկատվության, որդին Փարիզ է վերադարձել՝ մասնակցելու Սաքինյան պողոտայի վրա գտնվող Պիկցեր պատկերասրահում հոր նկարների ցուցահանդեսի բացման արարողությանը: Այցը զարմանալի է համարվել եւ որովհետեւ երկու տարի առաջ նա երդվել էր լ երբեք չվերադառնալ Փարիզ (սեռական միջադեպի հետ կապված), այն բանի համար, որ հոր հետ հարաբերությունները երբեք էլ բարվոք չեն եղել: Դե Նիրո ավագն ու նրա կինը (որը նույնպես նկարչուհի է եղել) բաժանվել են միմյանցից 1945-ին՝ նախքան իրենց որդին կբոլորեր երկու տարեկանը: Փոքրիկ Ռոբերտն ապրել է մոր հետ, հազվադեպ տեսնելով հորը, որն օրեցօր ինքնամփոփ էր դառնում: «Բայց ես միշտ էլ հպարտացել եմ նրա աշխատանքներով», խոստովանել է նա Փարիզում, ավելացնելով, որ հայրը Նյու Յորքից Փարիզ է տեղափոխվել 1960-ականների սկզբներին, երբ ինքը 17 տարեկան էր, իսկ հայրը իր գործունեության գագաթնակետին: «Գուցե չպետք է մեկներ, բայց շատ էր տարված Ֆրանսիայի ռոմանտիկ տեսիլքով», հիշում է նա: Հոր մեկնելուց հետո նա որոշ ժամանակ թափառում է Իտալիայից մինչեւ Բալկաններ՝ անցնելով ավելի քան 10 հազար մղոն՝ գրպանում ընդամենը 400 դոլար: Մի քանի տարի անց Փարիզում այցելում է հորը եւ նրան գտնում խիստ մեկուսացած եւ անկայուն վիճակում, նույնիսկ որոշ չափով հուսալքված: Փորձում է վերադարձնել, համառում է: Ստիպված է լինում հարկադրանքով ինքնաթիռ բարձրացնել նրան: Վերջին տասը տարիներին մի քանի անգամ հոր նկարները ցուցադրվել են Նյու Յորքում: Այժմ նկարիչ հոր հեղինակությունը դարձյալ բարձրացել է, նկարների գինը՝ նույնպես: Փարիզի ներկա ցուցահանդեսում 80 հազար դոլար է գնահատվել մի նկարը: Դե Նիրո դերասանը յուրահատուկ ձեւով է խաղաղություն կնքել սերունդների միջեւ:

Ն. Օ.

Իրադարձություն նկարչական կյանքում

Նկարիչների միության ցուցասրահներից մեկում հունիսի 18-ին բացվեց երիտասարդ նկարիչ Սերգեյ Նարազյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը: «Գավառական ողբերգություններ» ընդհանրական անունը կրող այդ ցուցահանդեսը բաղկացած էր մի շարք նկարաշարերից, որոնց ստեղծմանը հիմք էին ծառայել համահայտ գրական ստեղծագործություններ: Բացի բազմաքանակ եւ բեմական առումով բազմաբնույթ «Գավառական ողբերգություններ» շարքից՝ նկարիչը վառ արտահայտչականություն էր դրսեւորել՝ անդրադառնալով Շեքսպիրի «Մակբեթին», Սվիֆթի «Գուլիվերի ճանապարհորդությանը», Գոգոլի պատվածքներին, Մեսեռլինկի պիեսներին եւ այլն: Նարազյանի նկարները՝ հաճախ բնապաշտական, հաճախ էլ՝ լուսավոր կամ հիվանդագին ռոմանտիզմով հագեցած, առաջին իսկ հայացքից գերում են իսկական արվեստին բնորոշ մի անխախտելի չափանիշով՝ անկեղծությամբ: Չնայած նկարչի երիտասարդ տարիքին՝ անմիջապես ակնհայտ է զարգանում նրա՝ ձեւավորված արվեստագետի ինքնատիպ տաղանդը: «Գավառական ողբերգություններում» ընդգծված սրությամբ ընկալված ու վերարտադրված տգեղ երեւույթները միաժամանակ ակամա խոսում են հոգուս գեղեցիկի, ենթատեքստում գովերգում գեղեցիկը:

Ա. Ք.

«Գորիսի պատմություն». պատրաստ է եւ գրքի երկրորդ մասը

Երեւանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի պատմության ու հասարակագիտության ամբիոնի ավագ դասախոս Սերգեյ Հախվերդյանի «Գորիսի պատմություն» գիրքը, որը գրական-գեղարվեստական պատումով մեծածավալ (15 տպ. մամուլ) ուսումնասիրություն-վավերագիր է, ընդունվեց որպես հաճելի իրողություն, որքես ամեն սյունեցու, առանձնապես գորիսեցու սեփական գրադարանի արժեք:

Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գրիգոր Գրիգորյանի խմբագրությամբ հրապարակ իջած գիրքն ընդհանրական սերտացումն է Գորիսի եւ հարակից բնակավայրերի, որ մասն է ոչ միայն Սյունիքի, այլեւ ողջ հայոց պատմության:

Ընդգրկուն է գրքի նյութը. աշխարհագրական դիրք, բնակլիմայական պայմաններ, բուսական ու կենդանական աշխարհ, տեղանունների մեկնաբանումներ, հնագույն պատմություն, ժայռապատկերներ, հնագիտական պեղումների վկայություն-հավաստումներ, էթնիկական պատկանելության գիտական քննարկումներ, քրիստոնեության մուտք, մելիքական, իշխանական եւ բագավորական տներ, զարթոնք ու անկում եւ այլն: Առանձնակի հետաքրքրությամբ են ընթերցվում Դավիթ Բեկի եւ Մխիթար Սպարապետի, Զանգեզուրի փրկիչ Անդրանիկ Օզանյանի, Գարեգին Նժդեհի, Անդրանիկ եւ Արսեն Շահմալյանների, Դրոյի եւ այլոց մասին պատմող հիշատակությունները: Այս զարգացումով էլ հեղինակը Գորիսի՝ պատմությունը՝ սկսած հնագույն ժամանակներից, հասցնում է մինչեւ հերոսական 1920 թվականը:

Գիրքը (1-ին մաս) տպագրվել է Ամերիկայի Հայաստանյայց եկեղեցու արեւելյան թեմի «Զգոն եպիսկոպոս Տեր-Հակոբյան հիմնադրամի» հովանավորությամբ: Գրքի «Հեսգիրում» հեղինակը երախտիքի խոսք է հղում գրքի տպագրության իրականացմանը մեծապես նպաստած Գորիսի նախկին փոխքաղաքապետ Մայիս Թունյանին եւ ԱԺ պատգամավոր Սուրեն Խաչատրյանին: Գիրքը տպագրվել է «Նոր-Ֆիրմա» ՍՊԸ տպարանում:

Պատրաստ է տպագրության գրքի երկրորդ մասը, որն ընդգրկում է 1920 թ.-ից մինչ օրերս ընկած ժամանակահատվածը: Հեղինակը երախտապարտ կլինի այդ ձեռնարկն արժեւորող եւ աջակցելու պատրաստակամ, բարի կամքի տեր մարդկանց:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Գորիս

Լեզվի պետական տեսչությունը ճշտում է

Լեզվի պետական տեսչությունը շարունակում է ներկայացնել մամուլում, եթերում եւ այլուր նկատված լեզվական սխալները:

1. «Ինչպիսի՞ դժվարություններ ունի այսօր ձեռնարկությունը»: Խոսք տարածված ռուսաբանություն է: Հայերեն ճիշտ կլինի՝ «ի՞նչ դժվարություններ»: Եթե ասում ենք «ինչպիսի կոչիկ», նկատի ենք ունենում կոշիկի որակը, հատկությունը (գեղեցիկ, դիմացկուն), իսկ եթե ասում ենք «ինչ կոշիկ», նկատի ենք ունենում նրա տեսակը (մանկական, տղամարդու): Ռուսերենում երկու դեպքում էլ գործածվում է «какой» բառը: Ե՛վ պարզմանական, ե՛ւ ոչ պարզմանական խոսքում պետք է ուշադիր լինել այս բառի իմաստի նկատմամբ:

2. «Նստում էին իրենց ծնողների կողմից բերված վառարանի շուրջը եւ նկարում»: Տարածված անհաջող ոճ է, «կողմից» բառը անհարկի է գործածված: Ուղղակի պետք էր ասել. «Նստում էին իրենց ծնողների բերած վառարանի շուրջը...»:

3. «Գնալ զիջումների»: Ռուսաբանություն է (пойти на уступки): Պետք է լիներ՝ «զիջումներ անել»: Նույն ձեւով ասում ու գրում են «գնալ այդ քայլին», փոխանակ՝ «դիմել այդ քայլին»:

4. «Իրանական բանաստեղծ»: Պետք է լիներ՝ իրանցի բանաստեղծ, իսկ ավելի ճիշտ՝ պարսիկ բանաստեղծ: Չենք ասում հայկական, գերմանական բանաստեղծ, այլ հայ, գերմանացի բանաստեղծ:

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ
ԼԵԶՎԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հաղթանակ մրցակցի դաշտում

Ինտերտոտոյի գավաթ. «Բակեու»-«Արարատ»՝ 0-1

Եվրագավաթների 1999-2000 թթ. խաղարկությանը Հայաստանից չորս թիմ է մասնակցելու: Արարատի «Ցեմենտը» հանդես կգա Չեմպիոնների լիգայի, Գյումրիի «Շիրակը» եւ «Երեւանի» «Երեւանը» ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի, իսկ Երեւանի «Արարատը»՝ Ինտերտոտոյի մրցումներում:

Շաբաթ օրը «Արարատն» անցկացրեց իր առաջին հանդիպումը: Երեւանցիները մրցակցի դաշտում խաղացին Ռումինիայի Բակեու քաղաքի համանուն թիմի հետ: Հանդիպման առաջին խաղակեսն ընթացավ մոտավորապես հավասար պայքարում: Դաշտի տերերը որոշ տարածքային առավելություն ունեին, սակայն սուր խաղի շնորհիվ արարատցիները մրցակցից ավելի շատ գոլային պահեր ունեցան: Երեւանցիներն առնվազն երկու-երեք անգամ կարող էին գրավել դաշտի տերերի դարպասը, երբ մեն-մենակ հայտնվեցին «Բակեուի» դարպասապահի առջեւ: Գոլ խփելու լավագույն հնարավորությունը 30-րդ րոպեին էր, երբ Հովհաննես Անտոնյանը, ստանալով իր թիմակից Բիլիբիոյի աջ եզրից կատարած փոխանցումը, շատ մոտ տարածությունից գնդակը շեղությամբ դուրս ուղարկեց: Մեր ֆուտբոլիստները ֆիզիկական լավ պատրաստականության շնորհիվ պահպանում էին խաղի տեմպը, գրագետ պաշտպանական գործողություններով դիմագրավում մրցակցին, իսկ հնարավորության դեպքում անցնում էին սուր հակագրոհների: Նրանք ոչ մի բանով չէին զիջում Ռումինիայի առաջնությունում 5-րդ տեղը գրաված մրցակցին:

Երկրորդ խաղակեսն ավելի ակտիվ սկսեցին դաշտի տերերը: Սակայն երեւանցիներն աստիճանաբար տիրեցին նախաձեռնությանը: Երկուստեք սուր գրոհները հաջորդում էին իրար: 57-րդ րոպեին ռումինացի ֆուտբոլիստը մեն-մենակ հայտնվեց «Արարատի» դարպասապահ Հարություն Աբրահամյանի դիմաց, բայց վերջինս իր թիմին հրաշքով փրկեց վերահաս գոլից: 10 րոպե անց մրցակցի դարպասին սուր գրոհ ձեռնարկեցին հայ ֆուտբոլիստները: «Բակեուի» դարպասապահը վտանգը չեզոքացրեց գնդակն անկյունային շեղելով: Անկյունայինի խաղարկման ժամանակ հեռվից կատարած հարվածը դարպասապահը ետ մղեց, սակայն վրա հասած Հովհաննես Անտոնյանը գլխի հարվածով բացեց հաշիվը: Դրանից ընդամենը մեկ րոպե անց ռումինացիները պատասխան գրոհ ձեռնարկեցին, սակայն հեռվից կատարած վտանգավոր հարվածից հետո կրկին իր բարձրության վրա էր ամբողջ ընթացքում հուսալի խաղ ցուցադրած Հարություն Աբրահամյանը: Այնուհետեւ խաղը մի տեսակ սառեց: «Բակեուի» ֆուտբոլիստները փորձում էին խուսափել պարտությունից, բայց գոլ խփելու ոչ մի իրական հնարավորություն չունեցան, թեեւ վերջին րոպեներին զգալի առավելություն ունեին: Այդպես էլ 0-1 հաշիվը մնաց անփոփոխ: Արարատը հանդես եկավ հետեւյալ կազմով՝ Հարություն Աբրահամյան, Վարդան Խաչատրյան, Կարեն Բարսեղյան, Արմեն Ղարիբյան, Բիլիբիո, Արմեն Առաքելյան, Ռոբերտ Թամրազյան (Ալեքսանդր Թադեւոսյան, 61), Նավառո (Օսման Թամոյան, 75), Հովհաննես Անտոնյան, Շաբաթ, Արսեն Ավետիսյան (Հովակիմ Հովակիմյան, 56):

«Արարատը» անչափ կարեւոր հաղթանակ տարավ, իսկ պատասխան հանդիպումը կկայանա հունիսի 26-ին: Իհարկե, մեր երկրի առաջնության առաջատարը հաջորդ փուլ մտնելու իրական հնարավորություններ ունի: Նշենք, որ սա եվրագավաթների խաղարկություններում հայաստանյան թիմի առաջին հաղթանակն է մրցակցի դաշտում:

Հունիսի 19-20-ին Ինտերտոտոյի խաղարկությունում ընդհանուր առմամբ երկու տասնյակ հանդիպում կայացավ: Մարզասերների ուշադրությանն ենք ներկայացնում դրանցից մի քանիսի արդյունքները՝ «Սպարտակ» (Բուլղարիա)-«Սենթ Տրյուդեն» (Բելգիա) 1-2 (այս թիմերի հաղթողի հետ է մրցելու մեր զույգում հաջողության հասնողը), «Վոլերենգա» (Նորվեգիա)-«Վենտսպիլս» (Լատվիա) 1-0, «Պոլոնիա» (Լեհաստան)-«Տիլիգուլ» (Մոլդովա) 4-0, «Լոկոմոտիվ-96» (Բելառուս)-Վալցենս (Խորվաթիա) 1-2, «Սակարի» (Հ. Իռլանդիա)-«Ղարաբաղ» (Ադրբեջան) 1-2, «Ցեմենտարնիցա» (Մակեդոնիա)-«Կոլխեթի-1913» (Վրաստան) 4-2:

Հաղթեցին Ռաֆթերը եւ Զվերեւան

Երեկ սկսվեց «Մեծ սաղավարտ» շարքի երրորդ՝ Ուիմբլդոնի մրցաշարը: Իսկ մինչ այդ նրա մասնակիցներից մի մասն իր ուժերը փորձեց այլ մրցումներում:

Հոլանդական Հերտոգենբոսխ քաղաքում հանդես եկան մի խումբ ուժեղագույն թենիսիստներ: Այստեղ մրցաշարի հաղթող դարձավ ավստրալիացի Պատրիկ Ռաֆթերը, որը եզրափակիչում 3-6, 7-6, 6-4 հաշվով առավելության հասավ ռումինացի Անդրեյ Պավելի նկատմամբ: Խաղից հետո Ռաֆթերը, Պավելը եւ Ուիմբլդոնի մի քանի այլ մասնակիցներ ուղղաթիռով ճանապարհվեցին մշուշոտ Ալբիոն: Ականատեսները վկայում են, որ Պավելի տրամադրությունը բավականին ընկած էր: Եվ, հավանաբար, դրա պատճառը ոչ միայն Ռաֆթերից կրած պարտությունն էր, այլ նաեւ այն, որ Ուիմբլդոնի մրցաշարի հենց առաջին խաղում ռումինացի թենիսիստը մրցելու է Անդրե Աղասու հետ:

Կանայք իրենց հարաբերությունները որոշեցին անգլիական Իսթբոռնում: Այստեղ հաղթանակ տոնեց Նատալյա Զվերեւան (Բելառուս): Նա կարողացավ վճռական խաղում 0-6, 7-5, 6-3 հաշվով պարտության մատնել Նատալի Տոզյային (Ֆրանսիա): Ի դեպ, վերջինս կիսաեզրափակիչում պայքարից դուրս էր թողել Աննա Կուռնիկովային (Ռուսաստան):

Նատալյա Զվերեւա

ԵՐԵՎԱՆ

Աշխատանքային հանդիպում սպորտվարչությունում

Երեկ ՀՀ սպորտվարչության նիստերի դահլիճում մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իշխան Զաքարյանն աշխատանքային հանդիպում ունեցավ մարզական լրագրողների հետ: Հանդիպման հարցը հիմնականում միջազգային մրցումների լուսաբանումն էր հեռուստատեսությամբ, ռադիոյով, մամուլում: Փոխնախարարը նշեց, որ ըստ նախնական պայմանավորվածության մեր լրագրողների պատվիրակություններ են գործուղվել միջազգային առաջնություններ: Լուսաբանվել են մարզական խոշոր ստուգատեսները: Նախատեսվում է առաջիկայում եւս մի քանի լրագրողների գործուղել աշխարհի առաջնություններ: Պրն Զաքարյանը կոչ արեց միասին որոշել հետագա անելիքները: Միաժամանակ փոխնախարարը անկեղծ, շահագրգիռ խոսակցություն վարեց լրագրողների կատարած աշխատանքների մասին: Նշելով բոլոր դրականը՝ նա նաեւ անդրադարձավ թերացումներին: Նպատակը մեկն է՝ խոշոր մրցավայրերից տրվող հաղորդումներն ավելի բազմազան, ավելի հետաքրքիր ու բովանդակալից տեսնել: Պրն Զաքարյանը համոզմունք հայտնեց, որ ունենք կարող ուժեր, որոնք պետք է ավելի լավ, ավելի ստեղծագործ կատարեն իրենց պարտականությունները: Նա նշեց, որ սպորտվարչությունը մտադիր է խրախուսել այդ ընկած լրագրողներին:

Աշխատանքային հանդիպումը մի քիչ դուրս եկավ շրջանակներից, սակայն դա էլ հասկանալի էր. մի փոքր շատ էին բոլորին հետաքրքրող հարցերը: Քննարկվող հարցի վերաբերյալ կարծիքներ հայտնեցին Լեւոն Անանիկյանը, Սուրեն Բաղդասարյանը, Էդվին Գրիգորյանը, ուրիշներ:

Այս աշխատանքային հանդիպումն իրո՛ք օգտակար եղավ անելիքները ճշգրտելու առումով:

Կնշվի օլիմպիական օրը

Արդեն վեցերորդ տարին ՄՕԿ-ի նախաձեռնությամբ ամբողջ աշխարհում օլիմպիական օր է նշվում: Այդ օրը աշխարհի համարյա բոլոր երկրներում տարբեր միջոցառումներ են անցկացվում, որոնք կոչված են օգնելու օլիմպիական գաղափարների տարածմանը, նպաստելու մարդկանց առողջության ամրապնդմանը, նրանց ակտիվ հանգստի կազմակերպմանը: Միջազգային օլիմպիական օրը կնշվի հունիսի 23-ին:

Օլիմպիական օրը կնշվի նաեւ մեզանում: Հունիսի 23-ին հանրապետության տարբեր բնակավայրերում անենաբազմազան միջոցառումներ կկազմակերպվեն: Շատ հարուստ է Երեւանում անցկացվելիք միջոցառումների ծրագիրը: Առավոտյան 11:30-ին բոլոր ցանկացողները կարող են մասնակցել վազքարշավին: Այն կմեկնարկի Հանրապետության հրապարակից, կշարունակվի Նալբանդյան-Սայաթ-Նովա-Աբովյան-Գրիգոր Լուսավորչի-Մաշտոցի-Թումանյան փողոցներով ու վերջնագիծը կհատի Ազատության հրապարակում: Իսկ այստեղ երեկոյան խնջույքային տոնախմբություն տեղի կունենա: Ժամը 18:30-ին ցուցադրական ելույթներով հանդես կգան գեղարվեստական ու սպորտային մարմնամարզիկները, ակրոբատները, բադմինտոնիստները, սեղանի թենիսիստները, բազկամարտիկները, սպորտային պարերի զույգերը, ազգային կոխ ըմբշամարտի, արեւելյան մարտարվեստի վարպետները, ինչպես նաեւ մշակույթի ասպարեզի ներկայացուցիչները: Այո՛, մարզիկների ցուցադրական ելույթները կընդմիջվեն արվեստի վարպետների կատարումներով:

Հայաստանում անցկացվող օլիմպիական օրվա բոլոր մասնակիցներին իր ողջույնի ուղերձն է հղել Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը:

Ազատամարտիկի հուշամրցաշարը

«Հայաստան» մարզական միության հեծանվահրապարակում անցկացվեց զոհված ազատամարտիկ, Սարդարապատի առաջին աստիճանի շքանշանակիր Սամվել Գեւորգյանի 7-րդ հուշամրցաշարը: Ավանդական մրցումներում այս անգամ հանդես եկան 28 հեծանվորդներ, որոնք երկու տարիքային խմբում մրցեցին չորս մրցաձեւում:

Տղամարդկանց 104 շրջանով (13 մ միջանկյալ վերջնագծով) խմբային վազքում հաղթեց Արսեն Ղազարյանը: Նույն մրցաձեւի պատանիների պայքարում առաջինն Արման Ավետիսյանն էր: Այստեղ մրցատարածությունն ավելի կարճ էր՝ 64 շրջան (8 միջանկյալ վերջնագծով):

Առաջ անցնելով ասենք, որ Արմանն իր գերազանցությունը դրսեւորեց բոլոր չորս մրցաձեւերում եւ, բնականաբար, հաղթեց պատանիների ընդհանուր հաշվարկում: Նա առաջինն էր 3 կմ հետապնդումով վազքում (3 րոպե 52,05 վրկ արդյունքով), խմբակային (դուրս գալով) եւ 80 շրջանով (10 միջանկյալ վերջնագծով) խմբային վազքերում:

Տղամարդկանց 4 կմ հետապնդումով վազքում իր երկրորդ հաղթանակը տարավ Արսեն Ղազարյանը: Նա բավականին բարձր արդյունք ցույց տվեց՝ 4 րոպե 52 վրկ, ինչը միայն մի փոքր է զիջում միջազգային կարգի սպորտի վարպետի նորմային:

Մյուս երկու մրցաձեւում հաղթող դարձան Սամվել Ստրեկյանը (խմբային վազք՝ դուրս գալով) եւ Վազգեն Պողոսյանը (խմբային վազք 120 շրջան՝ 15 միջանկյալ վերջնագծով):

Տղամարդկանց մրցապայքարում ընդհանուր հաշվարկում հաղթեց եւ Սամվել Գեւորգյանի գավաթը նվաճեց Արսեն Ղազարյանը:

ԲԺՇԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Նուռ: 2. Ալե: 3. Օրֆ: 4. Գոռ: 5. Կարմիկ: 6. Կողակ: 7. Սասիս: 8. Խամուր: 9. Կացին: 10. Սալոր: 11. Գառուն: 12. Եսայի: 18. Կեսոփ: 19. Ամբուկ: 20. Իգմիր: 21. Մեռան: 26. Մեսրոպ: 27. Նավիր: 28. Կեյլուս: 29. Քարոզ: 30. Արմար: 31. Արգոնո: 32. Ազնոռ: 33. Ամոակ: 39. Մկրատ: 40. Գրող: 41. Կոռն: 42. Տզրուկ: 47. Շիրազ: 48. «Շիրակ»: 49. «Լակեն»: 50. Ռե: 51. Ակ: 52. Թալուկ: 53. Սամուն: 54. Իր: 55. Ալ: 56. Սիմակ: 57. Կարազ: 58. Կորեկ: 68. Ավարա: 70. Աղ: 71. Չի: 73. Լու: 74. Ոե: 75. Մերակ: 78. Նոտա: 80. Րոպե: 82. Մարգո: 83. Շոպեն: 84. Բարոն: 85. Տեխաս: 86. Ապորտ: 87. Համբո: 88. Հաշիշ: 89. Պիմուլ: 95. Աղեր: 96. Ամարա: 97. Գնդակ: 98. Դոպա: 103. Բացում: 104. Տավիղ: 105. Պիրակ: 106. Վալեբ: 107. Իլեսի: 108. Արսեն: 109. Վերդի: 110. Նոյաստ: 116. Ոսե: 117. Բեմ: 118. Ոսխո: 119. Արք:

Հորիզոնական

[illegible]ունկ: 7. Մալոխս: 9. Կարոս: 11. Գյոթե: 13. Սրա: 14. Աղասի: 15. Խնոցի: 16. Նշում: 17. Տաղ: 22. Կոշիկ: 23. Սամիթ: 24. Նազար: 25. Նվենի: 26. Մառան: 28. Կնուն: 30. Ամինա: 32. Ազամա: 34. Իսա: 35. Օդաչու: 36. Բռանս: 37. Ալինոց: 38. Ոռբ: 43. Ոսկոր: 44. Տարազ: 45. Տիրան: 46. Նիզակ: 47. Շղարշ: 49. Լողաբ: 53. Միմոս: 57. Կուռնկ: 59. Ան[illegible]: 60. Կա: 61. «Ար»: 62. Լի: 63. Երգ: 64. Ֆրիկ: 65. Լուծ: 66. Սորի: 67. Արե: 69. Սա: 71. Չու: 72. Ուլ: 74. Ոա: 76. Զամակ: 77. Եղնիկ: 79. Նորեկ: 81. Գեսակ: 82. Մարաշ: 84. Բատուս: 86. Սեպուհ: 88. Հրանդ: 90. Ուրց: 91. Սոփիս: 92. Սպառ: 93. Ձմուռ: 94. Ամպ: 99. Ոդյան: 100. «Նամուս»: 101. Տանզո: 102. Շեռամ: 103. Բրեստ: 105. Պուրով: 107. Իլայա: 109. Վազոն: 111. Ազդ: 112. Քվարց: 113. Անենե: 114. Ասոփի: 115. Գայ: 120. Մասաղ: 121. Կրետե: 122. Իշխան: 123. Իսրիս:

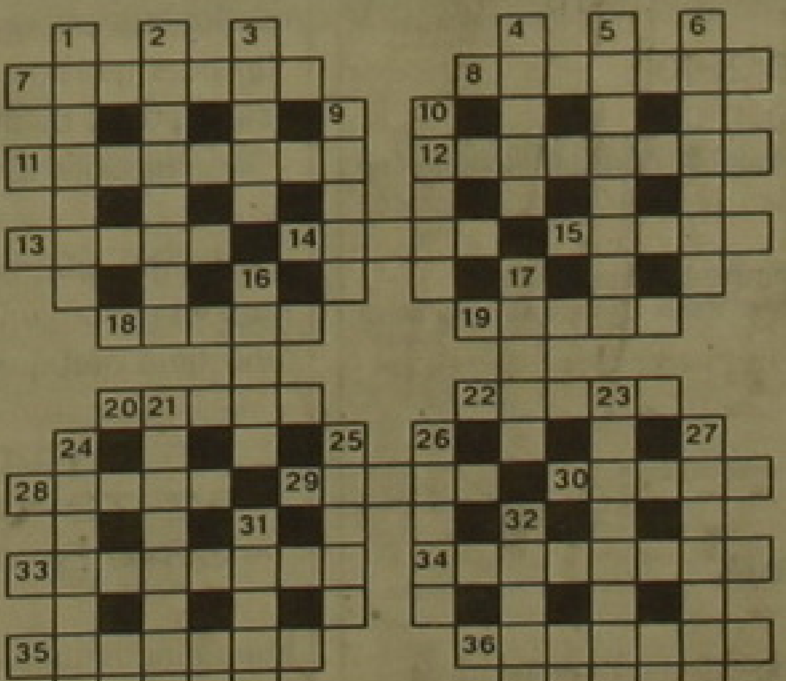

«Ազգի» հունիսի 19-ի համարի մրցանակային խաչբառի արժեքավոր մրցանակին արժանացել է «Կենտրոնական Էլցանց» ՊՓԲԸ-ի «Էլեկտրական հաշվիչների շահագործում» ծառայության աշխատակից, ֆիզիկոս Զավեն Առաքելյանը:

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» հունիսի 26-ի համարում:

Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է:

Ուղղահայաց

1. Միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր կրոնական ու մշակութային կենտրոն, որտեղ գործել է ժամանակի մեծ գիտնական Գրիգոր Մագիստրոսը: 2. Սովետական ֆիզիկոս, մահացել է տիեզերական ռադիոճառագայթների մագնիսադարձելակման եւ տիեզերական ճառագայթների առաջացման ռադիոաստղագիտական տեսությունները: 3. Բելոռուս խմբավար, երաժշտագետ-մանկավարժ: 4. Հռոմեական կայսր Ներոնից հետո: 5. Հռոմեական կայսր 37 թ.-ից: 6. Երաժշտական ստեղծագործության կոլեկտիվ կատարումը ղեկավարող անձ: 9. Մենդում օգտագործվող բուսական եւ կենդանական ծագում ունեցող ռետինների ընդհանուր անվանում: 10. Բարձրագույն նպատակ, որին ձգտում են մարդիկ: 16. Հորիզոնի չորս գլխավոր կողմերից մեկը: 17. Արեւելյան պոեզիայում տարածված բանաստեղծական ձեւ: 21. Սովետական գիտնական, նրա ղեկավարությամբ են ստեղծվել «Վոստոկ», «Վոսխոդ» տիեզերանավերը, «Կոսմոս» շարքի շատ արբանյակներ: 23. Մախապատիճը իրագործելու սարք, որն առաջին անգամ օգտագործվել է Ֆրանսիայում: 24. Ռուս հեղափոխական, նարոդնիկության հիմնադիրներից ու տեսաբաններից: 25. Նահանգ ԱՄՆ-ում: 26. Ֆրանսիացի կոմիկ կինոդերասան: 27. Զարդարվեստում կիրառվող, բացված վարդի տեսքով զարդանախշ: 31. Իներտ գազ: 32. Ճապոնական հույն առաջ աշխարհագրագետ, պատմիչ, բանաստեղծ (1178-1229):

Հորիզոնական

7. Բարդ սպիտակուց, որը մարդու եւ կենդանիների օրգանիզմում պահեստավորվում է երկաթը, կարգավորում վերջինիս ներծծումն ու անցումն արյան մեջ: 8. Ռուսիչի հաշվին ապրող, ուրիշի արյունը ծծող: 11. Օսմանյան կայսրությունում 1839-ից մինչեւ 1870-ական թթ. ընդունված առաջադիմական բարեփոխումների անվանումը: 12. Ռուս էստրադային երգիչ, ասող: 13. «Ֆալտրիս» վեպի հեղինակը: 14. Կենտրոնական փողոց Սուխումում: 15. Էլեկտրականության քանակի միավորը: 18. Թռչուն, որին Նոյն իր տապանից առաջին անգամ ուղարկեց երկիր ջրերի իջնելու մասին լուրը ստանալու համար: 19. Սարերատի խոշոր քաղաքներից մեկը (մ. թ. ա. XIII դ. առաջին կեսին հիմնադրել է Սալմանասար Առաջինը): 20. 8 տողից բաղկացած բանաստեղծական տուն (ութնյակ): 22. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի մականունավոր հերոս: 28. Գյուղ Հայաստանում, Դուկասյանից հյուսիս արեւմուտք: 29. Վոյնիչի «Բոռ» վեպի հերոսներից: 30. Գետ Յակուտիայում: 33. Ռուս լիրիկոս: 34. Ասսուրական թագավորության հիմնադիրը մ. թ. ա. 673-ից: 35. Հայազգի թատերական գործիչ, Վախթանգովի անվան դերասանների շառավիղը: 36. XVI-XVII դդ. Անգլիայում եւ Հոլանդիայում եկեղեցիների ներսում առաջացած օտարոդական մարմնի սահման կողմնակից:

Կազմեց Է. ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԵԾԱՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐԻ ՌԵՅՏԻՆԳ

Բիլ Գեյթսի կարողությունը 90 մլրդ դոլար է

39 մլրդ` մեկ տարվա ընթացքում

Ամերիկյան «Ֆորբս» գործարար ամսագիրը պարբերաբար հրապարակում է աշխարհի ամենահարուստ մարդկանց ցուցակը: Մեծահարուստների կարողությունը փոխվում է օր-օրի, ուստի ներկայացվող ցուցանիշները, ըստ «Ֆորբսի», տարիլի 30-ի տվյալներով են:

«Մայքրոսոֆթ» ընկերության նախագահ Բիլ Գեյթսի հարստությունը մեկ տարում ավելացել է 39 մլրդ դոլարով` դառնալով 90 մլրդ: Ընդ որում, տարիլ ամսին, ինչ-որ պահի, երբ «Մայքրոսոֆթի» բաժնետոմսերի գինը բարձրացել էր, նրա կարողությունը անցել է 100 մլրդ դոլարից:

Գեյթսն այժմ արդեն մոտ 3 անգամ ավելի հարուստ է, քան ցուցակի մեջ երկրորդը դասակարգվող ներդնող Ուորեն Բաֆեթը, որի կարողությունը 36 մլրդ դոլար է գնահատվում: Ի դեպ, Գեյթսը 1995 թ.-ից ի վեր աշխարհի մեծահարուստների ցուցակում անփոփոխ առաջատարն է:

Ցուցակում երրորդը Փոլ Ալենն է, ում հետ Գեյթսը 1975-ին հիմնադրեց անհատական համակարգիչներ եւ ծրագրային ապահովում արտադրող «Մայքրոսոֆթ» ընկերությունը: Ալենի կարողությունը 30 մլրդ դոլար է: Չորրորդը «Մայքրոսոֆթի» մեկ այլ ներկայացուցիչ է` ընկերության պրեզիդենտ Սթիվեն Բոլմերը` 19,5 մլրդ դոլար կարողությամբ:

ԱՄՆ-ի արժեթղթերի շուկայում տիրող տնտեսական աննախադեպ աշխուժության պայմաններում աշխարհի 7 մեծահարուստները ամերիկացիներ են: «Աշխատող մեծահարուստների» ցուցակում լավագույն տասնյակը եզրափակում են սաուդացի ներդնող արքայազն Վալիդ Բին Թալալ ալ Սաուդը` 15 մլրդ դոլար կարողությամբ, Գերմանիայում մանրածախ առեւտրի առաջատար «Թեո եւ Կարլ Ալբրեխտ եւ ընտանիքը»` 13,6 մլրդ, եւ հոնկոնգցի անշարժ գույքի մագնատ Լի Կա-Շինգը` 12,7 մլրդ դոլար:

Աշխարհի ամենահարուստ կինը ֆրանսուհի Լիլիան Բետենկուրն է` 13,9 մլրդ դոլար կարողությամբ: Սակայն նա չի ընդգրկված «Աշխատող մեծահարուստների» ցուցակում, քանի որ ողջ կարողությունը ժառանգություն է ստացել եւ այդպիսով աշխատանքում չի ներգրավված:

Իսկ ահա Բրիտանիայի թագուհի Եղիսաբեթն, ըստ «Ֆորբսի», բյուրիմացաբար է դասվում աշխարհի մեծահարուստների շարքը, քանի որ նրա փաստացի կարողությունը ընդամենը 450 մլն դոլար է, իսկ 16 մլրդ արժողությամբ արքայական հավաքածուն, ներառյալ թագի թանկարժեք քարերը, նա տնօրինում է միայն ժողովրդի վստահությամբ:

«Ֆորբսի» խմբագրի տեղակալ Քերի Դոլանի խոսքերով` 1987-ից ի վեր, երբ ամսագիրն առաջին անգամ հրապարակեց մեծահարուստների ցուցակը, տնտեսական վերելքներն ու անկումները աշխարհագրական փոփոխությունների պատճառ են դարձել: «1990-ին հարուստների ցուցակում շատ ճապոնացիներ կային եւ միայն երկու ամերիկացի: Այժմ առաջին տասնյակում ԱՄՆ-ի յոթ ներկայացուցիչ կա», ասել է նա: Ըստ «Ֆորբսի», միայն 7 ճապոնացի է ներկայումս ընդգրկված 4 մլրդ դոլարի կարողություն ունեցող 86 հարուստների շարքերում:

«Հարուստներն իսկապես ավելի են հարստանում, ասել է Դոլանը: Մարդիկ չեն ըմբռնում, թե որքան է մեկ միլիարդ դոլարը: Այն փաստը, որ Գեյթսն այսօր ունի մոտ 100 մլրդ դոլար, անհավատալի է, սակայն ավելի անհավատալի կլիներ դա պատկերացնել 10 տարի առաջ:

«Ֆորբսի» ցուցակի ստեղծմանը մասնակցած Ջասթին Դոեբելի վկայությամբ, այսօր ԱՄՆ-ից դուրս 250 միլիարդատեր է ապրում, մինչդեռ 10 տարի առաջ այդ թիվը 96 էր: ԱՄՆ-ում միլիարդատերերի թիվը 210 է: «Արտասահմանում շատ միլիարդատերեր կան, սակայն նրանց հարստությունը թղթի վրա է միայն: Շատ քչերը կանխիկ միլիարդ ունեն, շատերն ուղղակի կախում ունեն իրենց բաժնետոմսերից»:

Ցուցակի ստեղծմանը մասնակցած մեկ այլ մասնագետ` Նեյլ Վայնբերգը, ցուցակի մեջ մտած կամ չմտած մարդկանց արձագանքները միանշանակ չի համարում: «Որոշ մարդկանց դա դուր է գալիս, ոմանք ատում են, ոմանք էլ մեզ սպառնում են օրենքին համապատասխան: Մի ամերիկացի մեծահարուստ էլ շատ քանքեր թափեց ցուցակի մեջ մտնելու համար, եւ երբ նրա երազանքը կատարվեց, անհայտ անձինք զանգահարեցին եւ սպառնացին գողանալ նրա երեխային»:

Դոլանը տեղեկացրել է նաեւ, որ բացի տարիներ առաջ ցուցակի մեջ ներկայացված «թմրաբիզնեսի արքա կոլումբիացի Պաբլո Էսկոբարից», որեւէ հայտնի հանցագործ չի ներառված:

«Ֆորբսը» նշել է նաեւ հարստության աճը աշխարհի չափերով: Այսպես, առաջին երկու հարյուր մեծահարուստների կարողությունը գերազանցում է 1 տրիլիոն դոլարը, 1989-ին այդ գումարը ընդամենը 463 մլրդ էր: Բացի այդ, Գեյթսի կարողությունն այժմ ավելի շատ է, քան 10 տարի առաջ «Ֆորբսի» ցուցակի լավագույն տասնյակում ընդգրկվածների հարստությունը միասին:

Պատրաստեց
ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Երեւանի կոնյակի գործարան» ՓԲԸ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Երեւանի կոնյակի գործարան» ՓԲ ընկերությունը հայտարարում է մրցույթ Այցավանի մասնաճյուղում հեռնյալ թափուր աշխատատեղի համար.

• *ՏՆՏԵՍԱԳԵՏ*

Ներկայացվող անհրաժեշտ պահանջներ`
- ✔ մասնագիտական բարձրագույն կրթություն,
- ✔ համապատասխան աշխատանքային փորձ,
- ✔ անգլերեն կամ ֆրանսերեն լեզուների իմացություն,
- ✔ համակարգչային հմտություններ:

Ցանկացողները ս. թ. հունիսի 17-25-ը պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը.
- ■ դիմորդի բերիկ (բերիկը կարող եք ծեռք բերել ընկերության պահակային ծառայությունում),
- ■ լուսանկարված աշխատանքային գրքույկից,
- ■ բարձրագույն կրթության վկայականի պատճեն,
- ■ լուսանկար

Ցանկացողները պետք է դիմեն`
375082, Երեւան, Ծովակալ Իսակովի պող. 2
Հեռ. 52-44-56, 54-00-00
Մագդա Սոլախյանին

ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐ ԵՒ ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԵՐԵՐ

ՊԵՏՐՈՍՍ ԴԻՄԱՎՈՐԵՔ ՄԻՆՉԵՒ 2000 Թ-Ի ՎԵՐԱԳՐԱՆՑՈՒՄԸ

«ՍՊԸ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԸՍՏ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ»

գիրքը ընդգրկում է անջատվող ներդիր`

«ՍՊԸ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ»

եւ պարզաբանում է լրացնելու կարգը

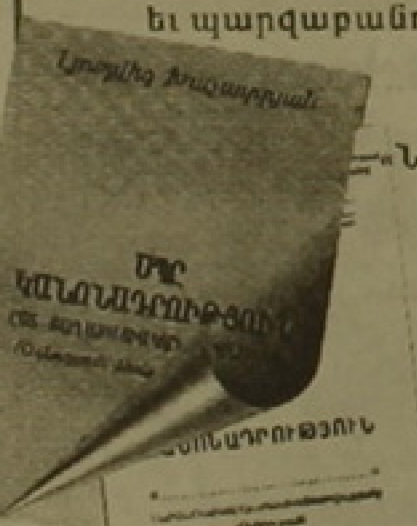

Գիրքը կարելի է ձեռք բերել
«ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ» (Հանրապետության հրապարակ),
«ԱՎԱՍԱ» (Սարյան փողոց)
խանութներում,
ինչպես նաեւ «ՕԳՈՍՏՈՍ»
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ *կետերում*

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ` 56-59-65

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան
Հատուկ դասընթացների բաժին

«C-ից դեպի Visual C++»

ԾՐԱԳՐԱՎՈՐՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Հուլիսի 12-19-ը, ամեն օր, ժամը 18:00-21:00
շաբաթ եւ կիրակի օրերին ժամը 14:00-17:00

Դասընթացը նախատեսված է C լեզվով ծրագրավորման փորձ ունեցողների համար, որոնք ծանոթ չեն Visual C++ համակարգի միջոցներին: Գործնական օրինակները կիրականացվեն Microsoft Visual C++ միջավայրում:

- ■ Ներածություն: Ծրագրավորման պրոցեդուրալ եւ օբյեկտային ոճերի համեմատությունը:
Windows համակարգում ծրագրավորման առանձնահատկությունները: Microsoft Visual C++ միջավայրը: MFC: Պարզագույն օրինակներ:
- ■ Dialog Based դասի կիրառությունները: Աշխատանքը ռեսուրսների հետ:
- ■ CDialog, CString, SFile, Controls:
- ■ Single Document դասի կիրառությունները: Զանգվածների դասերը:
- ■ Multiple Documents դասի կիրառությունները: Տպելու հետ կապված գործողությունները:
- ■ Տվյալների բազաների հետ աշխատանքը: CDAO: CODBC:
- ■ Դասընթացի ամփոփում:

Դիմորդների հետ նախնական ծանոթությունը տեղի կունենա հունիսի 29-ին, ժամը 18:00-19:00, ՀԱՀ 63 սենյակում:

- ❑ Դասընթացը տեղի կունենա ՀԱՀ 34ա լսարանում
- ❑ Վարձը` 25 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ), իսկ համակարգչային տեխնիկայի եւ ինֆորմատիկայի ֆակուլտետների ուսանողների համար` 10 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)
- ❑ Խմբում կգրանցվեն առաջին 19 դիմորդները
- ❑ Տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ 19ա սենյակ կամ զանգահարել` 27-16-58

ԿՈՐԵԼ Է

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

սեւ կաշվե թղթապանակը շատ կարեւոր փաստաթղթերով ու վկայականներով:

Գտնողին խնդրում ենք հանձնել Թեքեյան կենտրոն կամ զանգահարել

55-31-46, 52-72-00, 63-75-49

հեռախոսահամարներով:
Խոստանում ենք դրամական պարգեւ:

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

22 հունիսի

Հ1

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.10 Արտակարգ ալիք
11.20 «Լեզու» հեռուստամրցույթ
11.40 3-րդ ալիք
12.25 Հին երգեր
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկի» հյուրասրահում
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.55 Երեք երգ
19.10 Հեռուստալոտո
20.00 Ով ով է
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 20 վայրկյան
21.45 Այսօր
22.10 Գ/Ֆ «Դագաղագործի հարսանիքը»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

19.00 Մուլտֆիլմ «Կորցրած երազը»
19.10 Բնաշխարհ. «Կենդանիներն էլ են կատակում»
20.05 «Մեր աշխարհի մի անկյունը»
20.30 Լուրեր
21.05 Սերիալ «Ես կնվաճեմ Մանհեթենը» (2-րդ մաս)
21.55 Միրեցեք գծիմեանս
22.00 Դասական երաժշտություն
22.10 «Արտացոլում»
22.40 Գեղֆիլմ «Օգոստոս»
00.10 Լուրեր

Ա1+

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Հրեշավորների վայրը 2» (2-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Մամուլի խոսնակ
20.00 Ի դեպ
20.30 Աստարեզ
21.10 Հրապարակ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Անծանոթ զենք կամ խայակիրը 2» կոմեդիա
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Ավետա
00.35 Խուժան ալիք
00.55 Գիշերային կինոսրահ. ֆանտաստիկ գ/ֆ «Երկրորդ ժամանում»
02.30 Սուրհանդակ

ՕՌՏ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Զնեմարդ Հարրին»
16.45 Երջանիկ դիպված
17.30 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Թեմա
20.45 Սերիալ «Զմռան քալենին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.40 Թերեւս
22.50 Գ/Ֆ «Ես ռուս զինվոր եմ» (դերերում Դ. Մեդվեդեւ, Ս. Ցիմոֆեեվա-Ազրանովիչ)
00.40 «Վկան» (ֆիլմ 1-ին)
01.45 Նորություններ
02.00 Բասկետբոլի եվրոպայի առաջնություն. Ռուսաստան-Հունգարիա
02.40 Գ/Ֆ «Այ Լեզ քահելներ» (ռեժ. Ռ. Չինի ճն. դերերում Լ. Կիդիանի, Կ. Կուրինե, Գ. Լոմիա)

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.35 Ճանապարհ առանց վտանգի
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Աղջիկներ փողոց
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.15 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ բարիպահապանը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Մուլտֆիլմ «Հեքիաթների հեքիաթը»
19.30 Հիշատակի եւ վշտի օրը. Սերգո Զախարիաձեն «Զինվորի հայրը» ֆիլմում
21.40 Մանրամասներ
21.55 Պատերազմը կնոջ դեմք չունի. վավերագրական ֆիլմ «Գթասրտություն»
22.20 Հիշատակի եւ վշտի օրը. Յուրիյ Բոնդարչուկը, Եկատերինա Սավինովան, Ռեգինամավա Սուոմալայնե «Մահվան հրեշտակները» ֆիլմում
23.55 Ուրախ Օսեր Նատալյա Գունդարեւայի հետ
01.00 Հերթապահ բաժանմունք

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ «Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ձեռնարկություններ» տեղեկագիրը: Վաճառվում է «Նոյյան տապան» (Հանրապետության հրապարակ), «Ավասա» (Աբովյան 25), «Русская книга» (Փ. Բուզանդի 1) գրախանութներում եւ մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանի մուտքի մոտ գտնվող կրպակում:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատուէր 1072 Տպաքանակը` 4000 Ստորագրված է տպագրության` 21. 06. 1999 Գինը` 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@